

„Program Wspierania Rodziny

Gminy Miasto Szczecin

na lata 2014-2016”

Sprawozdanie z realizacji programu

w 2016 r.

SPIS TREŚCI

1 cel operacyjny Wspieranie rodziny poprzez działania na rzecz dzieci	3
2 cel operacyjny Podnoszenie kompetencji rodzicielskiej	33
3 cel operacyjny Wyrównywanie szans w dostępie do dóbr, usług publicznych dla rodzin z dziećmi	50
4 cel operacyjny Udzielanie wsparcia materialnego	55
5 cel operacyjny Doradztwo, mediacje i terapie dla rodzin doświadczających trudności	61
6 cel operacyjny Ograniczanie kierowania dzieci do form pieczy zastępczej i reintegracja rodzin	86
7 cel operacyjny Monitorowanie sytuacji rodzin z dziećmi, promocja i popularyzacja rozwiązań	96

1 cel operacyjny
Wspieranie rodziny poprzez działania na rzecz dzieci

Działania	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki monitoringu	Przewidywane rezultaty
Prowadzenie placówek wsparcia dziennego	Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin, Centrum Opieki nad Dzieckiem im. K. Maciejewicza w Szczecinie, organizacje pozarządowe – we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Szczecinie	Liczba placówek wsparcia dziennego, w tym spełniających standardy określone w planowanym nowym rozporządzeniu, liczba miejsc, liczba osób korzystających, wysokość dotacji ze środków publicznych.	Poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i ich rodzin, wspieranie w występujących trudnościach szkolnych, promocja zdrowego trybu życia, rozwój zainteresowań i sposobu spędzania czasu wolnego, wyrównywanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży, psychoedukacja dzieci i rodziców, upowszechnianie wartości odpowiedzialności i troski o innych. Częstsze wykorzystanie pobytu w placówce jako elementu pracy z rodziną, rozwój specjalistycznych usług na rzecz dziecka z rodziny doświadczającej trudności.

REALIZACJA DZIAŁAŃ

W 2016 r. na terenie Gminy Miasto Szczecin działało **35** placówek wsparcia dziennego. Łącznie placówki dysponowały **994** miejscami.

Organizacje prowadzące **niepubliczne** placówki wsparcia dziennego:

- 1) Towarzystwo Salezjańskie Dom Zakonny;
- 2) Towarzystwo Salezjańskie Dom Zakonny pw. Św. Józefa;
- 3) Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zachodniopomorski Oddział regionalny;
- 4) Polski Czerwony Krzyż Zachodniopomorski Oddział Okręgowy;
- 5) Salezjańskie Stowarzyszenie Wychowania Młodzieży;
- 6) Caritas Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej;
- 7) Związek Harcerstwa Polskiego Chorągwi Zachodniopomorskiej;
- 8) Zachodniopomorska Fundacja Pomocy Rodzinie „Tęcza Serc”;
- 9) Stowarzyszenie „Zrozumieć”;
- 10) Stowarzyszenie Duszpasterstwa Akademickiego „Razem”;

- 11) Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej;
  - 12) Parafia Rzymsko-Katolicka pw.św. Jana Bosko;
  - 13) Fundacja Kultury, Sportu i Aktywności Lokalnej „Prawobrzeże”.
- Wysokość przyznanej dotacji dla organizacji pozarządowych wynosiła **2 007 330 zł**.

Specjalistyczna Placówka Wsparcia Dziennego prowadzona przez Centrum Opieki nad Dzieckiem im. Konstantego Maciejewicza.
Wysokość poniesionych wydatków – **911 369,72 zł**.

Łącznie koszt prowadzenia placówek wsparcia dziennego wyniósł w 2016 r. – **2 918 699,72 zł**.

Źródło: materiał opracowany przez Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin.

<p>Wypoczynek wakacyjny dzieci i młodzieży, w szczególności z rodzin z występującym problemem uzależnień, finansowany ze środków publicznych</p>	<p>Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie, organizatorzy wypoczynku, podmioty pozarządowe</p>	<p>Liczba dzieci korzystająca z wypoczynku, liczba rodzin korzystających ze wsparcia, liczba turnusów, liczba podmiotów, z którymi zawarto umowy, liczba turnusów o charakterze specjalistycznym dla dzieci o specjalnych potrzebach, liczba uczestników tych turnusów, wysokość dotacji ze środków publicznych</p>	<p>Rozwój zainteresowań poznawczych, sportowych i turystycznych, promocja aktywnego stylu życia, promocja zdrowego trybu życia wolnego od uzależnień, wyławianie sytuacji dziecka krzywdzonego i wymagającego dodatkowego zainteresowania, zapewnienie wypoczynku dzieciom z rodzin o niższym poziomie dochodów.</p>
--	--	---	--

REALIZACJA DZIAŁAŃ

W 2016 roku MOPR w Szczecinie zakwalifikował **735** dzieci na **kolonie letnie**, skorzystało z nich **722** dzieci.

Gmina Miasto Szczecin w ramach rozstrzygnięcia otwartego konkursu ofert na realizację zadania pn. *„wypoczynku letniego z elementami profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania przemocy, terapii wspomagającej rozwój dziecka dla dzieci z rodzin objętych pomocą MOPR i środowisk rodzicielstwa zastępczego”* podpisała umowy na realizację powyższego zadania z 4 organizacjami.

Organizatorzy:

- Zachodniopomorski Związek TKKF – 400 miejsc;
- TPD Zachodniopomorski Oddział Regionalny – 220 miejsc;
- „Caritas” Archidiecezji Szczecińsko – Kamieńskiej – 91 miejsc;
- Fundacja Kultury i Sportu Prawobrzeże – 24 miejsc.

Formy organizacji wypoczynku:

- kolonie – 11 turnusów;
- obóz socjoterapeutyczny – 1 turnus
- wypoczynek wyjazdowy – 3 turnusy.

Półkolonie dla dzieci z placówek wsparcia dziennego - **410** uczestników.

Organizatorzy:

- Polski Czerwony Krzyż Zachodniopomorski Oddział Okręgowy;
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zachodniopomorski Oddział Regionalny;
- Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Zachodniopomorska;
- Stowarzyszenie „Zrozumieć”;
- Caritas Archidiecezji szczecińsko-Kamieńskiej;
- Zachodniopomorska Fundacja Pomocy Rodzinie „Tęcza Serc”;
- Zachodniopomorski Związek Towarzystw Krzewienia Kultury Fizycznej;
- Fundacja Kultury, Sportu i Aktywności Lokalnej „Prawobrzeże”.

Łącznie z wypoczynku letniego skorzystało **1 132** dzieci.

Wysokość środków przeznaczonych z budżetu Gminy na realizację zadania wynosiła **850 000 zł**,

Źródło: materiał opracowany przez Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin

Centrum Opieki nad Dzieckiem

Rekreacja i wypoczynek, promocja zdrowia i konstruktywnego wypoczynku.

- 8 turnusów kolonii letnich;
- 2 turnusy kolonii zimowych.

Planowana i rzeczywista liczba beneficjentów:

- ogółem **184**, w tym:
  - 118 uczestników wypoczynku letniego;
  - 66 uczestników wypoczynku zimowego.

Źródło finansowania:

- budżet Centrum Opieki nad Dzieckiem – 122 645,25 zł;

– budżet Uczniowskiego Klubu Sportowego STERNIK – 19 000,00 zł.

Koszt realizacji zadania – **141 645,25 zł.**

Źródło: materiał opracowany przez Centrum Opieki nad Dzieckiem

Programy profilaktyczne korekcyjne i terapeutyczne, grupy wsparcia realizowane dla dzieci i młodzieży poza placówkami wsparcia dziennego	Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin, podmioty realizujące programy: Dział Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Szczecinie, placówki oświatowe, instytucje kultury, kluby sportowe, inne podmioty pozarządowe	Liczba zrealizowanych edycji i programów, liczba uczestników, liczba grup wsparcia, wysokość dotacji ze środków publicznych	Adekwatny do zidentyfikowanych potrzeb system reagowania na szczególne potrzeby np. dla dzieci z FAS, zaburzeniami więzi, dzieci z problemem uzależnień, dzieci jako ofiary przemocy i cyfrowego uzależnienia itp.
--	--	---	--

REALIZACJA DZIAŁAŃ

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie

1. „**Złość nie jest zła – czyli jak radzić sobie z negatywnymi emocjami**” w punkcie konsultacyjnym przez pracowników MOPR w Szczecinie”:
  - liczba osób korzystających z poszczególnych modułów warsztatów (dwie edycje):
    - grupa: 6-9 lat – 23 osób;
    - grupa: 10-14 lat – 29 osoby;
    - grupa: rozwoju osobistego dla osób doznających przemocy w rodzinie – Program edukacyjno-profilaktyczny – warsztaty dla kobiet doznających przemocy domowej – 18 kobiet;
    - grupa: warsztaty dla rodziców „Bunt nastolatka – jak sobie radzić”, Program edukacyjno-profilaktyczny dla rodziców dzieci w okresie dorastania (13-19 lat) – 27 osób.

Program realizowany ze środków Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Koszt realizacji programu: **35 618,82 zł.**

2. **Hostel dla Osób Doznających Przemocy w Rodzinie** - udzielający bezpiecznego schronienia i wsparcia osobom doznającym przemocy w rodzinie, organizujący i prowadzący grupy wsparcia, stanowiący miejsce czasowego pobytu dla osób, które znalazły się w kryzysowej sytuacji życiowej bądź potrzebują czasowego odizolowania ich od sprawców przemocy.

Przez okres 12 miesięcy od 01.01.2016 r. do 31.12.2016 r. w Hostelu łącznie znalazło schronienie **49** osób, w tym 24 kobiet, 4 mężczyzn i 21 dzieci.

Poniższa tabela przedstawia źródło uzyskania informacji o Hostelu przez osoby doznające przemocy.

Źródło uzyskania informacji	ogółem	w tym:	
		kobiety	mężczyźni
Pracownik socjalny	5	5	0
Dział Interwencji Kryzysowej	20	16	4
Kurator zawodowy	2	2	0
Policja	0	0	0
Ofiara handlu ludźmi	1	1	0

W 2016 r. z powodu doznawania przemocy:

- 2 osoby musiały opuścić własne mieszkanie;
- 8 osób opuściło mieszkanie, które było wspólną własnością z partnerem;
- 4 osoby opuściły mieszkanie, które wynajmowały wspólnie z partnerem;
- 2 osoby opuściły mieszkanie, które było wyłączną własnością ich partnera;
- 9 osób opuściło mieszkanie, które należące do członka ich rodziny (rodziców, rodzeństwa);
- 2 osoby zostały skierowane do Hostelu z innego ośrodka na terenie szczecina;
- 1 kobieta była ofiarą handlu ludźmi.

Wszystkie osoby przebywające w Hostelu miały możliwość skorzystania ze wsparcia psychologicznego, spotkań indywidualnych i grupowych w Sekcji Terapii i Profilaktyki Działu Interwencji Kryzysowej.

W celu rozwiązania problemów związanych z występowaniem przemocy w rodzinie w przypadku każdego mieszkańca Hostelu powoływano grupy robocze, których celem było opracowywanie i realizowanie indywidualnego planu pomocy rodzinie, monitorowanie sytuacji rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” oraz dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin dotkniętych przemocą i efektów tych działań.

W 2016 r. Hostel opuściło **24 osób** (20 kobiet i 4 mężczyzn).

Ze wszystkich osób, które opuściły placówkę, **13 osób** wyszło z sytuacji kryzysu i usamodzieliło się w następujący sposób:

- 6 osób wynajęło mieszkanie;
- 2 osoby znalazły schronienie u rodziny;
- 5 osób powróciło do własnego mieszkania, gdyż w wyniku ich działań udało się usunąć z mieszkania sprawcę przemocy.

Natomiast **11 osobom** nie udało się wyjść z sytuacji kryzysu:

- 7 osób wróciło do osoby wskazanej jako sprawca przemocy, tj. partner/mąż/żona/rodzice/syn;
- 2 osoby zostały skierowane do innego ośrodka na terenie Szczecina;
- 1 osoba została umieszczona w szpitalu psychiatrycznym;
- 1 osoba (ofiara handlu ludźmi) została przewieziona do innego ośrodka poza Szczecinem.

Cztery kobiety przyjęte w 2016 roku nadal przebywają w Hostelu, starając się znaleźć wyjście z sytuacji kryzysowej, w której się znalazły.

Koszt utrzymania Hostelu w 2016 r. wyniósł: **225 499,91 zł.**

3. Program korekcyjno-edukacyjny z osobami stosującymi przemoc

Twórcy tego programu wyszli z przekonania, że praca z osobami stosującymi przemoc powinna koncentrować się na poszukiwaniu rozwiązań, które będą pomocne do zmiany zachowań przemocowych na nie-przemocowe. Centralną filozofią programu jest założenie, że zachowanie przemocowe samo w sobie nie jest celem. Sprawca chce coś osiągnąć stosując przemoc. Dlatego też podczas spotkań grupowych koncentrowano się na kształtowaniu umiejętności realizowania celów klientów zgodnych z przyjętymi normami społeczno – kulturowymi poprzez zachowania bez przemocy. Temu też służyły pierwsze dwie sesje, gdzie dochodziło do wyznaczenia kierunków pracy oraz wzajemnej akceptacji celu jaki uczestnicy chcą osiągnąć poprzez uczestnictwo w programie. Dzięki temu możliwe było nawiązanie współpracy i ostatecznie wspólne wypracowanie dobrych rozwiązań. Dzięki oddaniu inicjatywy w ręce klientów sprawiamy, że stają się oni ekspertami od własnego życia i mogą wziąć odpowiedzialność za zmiany, których chcą dokonywać. W ujęciu psychologicznym jest to najkorzystniejsza sytuacja, jeśli chodzi o możliwość dokonywania modyfikacji zachowań. Biorąc pod uwagę problematykę przemocy w rodzinie,

prorowadzenie analizy i tworzenie strategii obejmowało w tym programie takie obszary jak: funkcjonowanie poznawcze, funkcjonowanie emocjonalne, poczucie własnej wartości oraz relacje z otoczeniem.

W programie oddziaływania korekcyjne oparte są na wzmocnieniu zachowań i postaw pozytywnych w miejsce negatywnych.

Program został opracowany zgodnie z wytycznymi do tworzenia modelowych programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc. Jedna edycja obejmowała 60 godzin spotkań grupowych oraz konsultacji indywidualnych według potrzeb uczestników.

CELE PROGRAMU:

1. Zaprzestanie stosowania przemocy przez uczestników programu.
2. Uzyskanie przez osoby stosujące przemoc świadomości własnych zachowań wobec najbliższych im osób.
3. Nauka umiejętnego rozwiązywania konfliktów bez użycia agresji i nabycie zdolności konstruktywnego wyrażania uczuć.
4. Promocja pozytywnych postaw oraz poczucia odpowiedzialności za własne czyny.
5. Kształtowanie pozytywnych postaw rodzicielskich i umiejętności wychowawczych.

FORMY ODDZIAŁYWAŃ:

1. Spotkania indywidualne, podczas których następuje poznanie struktury rodziny, dotychczasowego życia uczestnika oraz wstępne ustalenie celu pracy.
Poszukiwanie zasobów pozwalających na zaprzestanie stosowania przemocy przez osobę ją stosującą.
2. Spotkania grupowe:
  - edukacja dotycząca przemocy – czym jest, jakie są jej formy;
  - praca nad zmianą zachowań i postaw;
  - kształtowanie nowych umiejętności radzenia sobie z emocjami, stresem, wyrażaniem uczuć w sposób konstruktywny i bez używania przemocy;
  - nauka umiejętności komunikacji bez przemocy.
3. Formy pracy:
  - mini wykłady;
  - warsztaty – kształcenie konkretnych zachowań;
  - analizowanie zachowań i wydobywanie zasobów pozwalających na zachowania bez przemocy;
  - zadania domowe – praca nad wprowadzaniem zmian w codziennym funkcjonowaniu.

Uczestnikami programu mogą być:

- 1) osoby skazane za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie, które zostały zobowiązane przez sąd do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym;
1. osoby stosujące przemoc w rodzinie, które zostały „skierowane” przez kuratorów, dzielnicowych czy terapeutów;
2. osoby, które w innych okolicznościach zgłoszą się do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym;

3. osoby stosujące przemoc w rodzinie, które uczestniczą w terapii uzależnień od alkoholu lub narkotyków – w tym przypadku oddziaływania korekcyjno-edukacyjne mogą stanowić uzupełnienie podstawowej terapii.

Uczestnicy podpisują kontrakt, który stanowi załącznik do niniejszego programu.

Prowadzący program na bieżąco monitorują zmiany, a po jego zakończeniu dokonają ewaluacji zmian jakie zaszły w zachowaniach uczestników.

Program był realizowany w dwóch edycjach:

I edycja:

Realizowana była w okresie od 11.05.2016 r. do 27.07.2016 r.

- do programu zakwalifikowano **15** osób, w tym 13 mężczyzn i 2 kobiety;
- do programu przystąpiło **15** osób (13 mężczyzn i 2 kobiety);
- program ukończyło **9** osób;
- uczestnikami zajęć, którzy ukończyli program były osoby stosujące przemoc skierowane przez:
  - sąd - 7 osób;
  - procedura „Niebieskie Karty” – 2 osoby.

Zajęcia miały na celu uzyskanie przez uczestników wiedzy i umiejętności na temat sposobów konstruktywnego radzenia sobie z agresją, powstrzymaniem się od jej eskalacji prowadzącej do przemocy, co spowodowało problemy w związkach, w relacjach rodzinnych, społecznych i w efekcie dla większości z uczestników, skutki i konsekwencje prawne.

W czasie zajęć uczestnicy mieli możliwość uzyskania wglądu w nierozpoznany dotychczas obszar własnych zasobów oraz wiedzy i praktycznych umiejętności na temat sposobów osiągnięcia celów, realizacji potrzeb w inny niż dotychczas sposób niż poprzez stosowanie przemocy.

Celem zajęć było :

- uzyskanie większej świadomości, wiedzy i możliwości w zakresie praktycznych sposobów dialogu i porozumiewania się poza przemocą;
- poszerzenie perspektyw dotyczących innego, prospołecznego funkcjonowania i zachowań poza przemocą;
- szukanie sposobów i modelowanie zachowań prospołecznych, charakteryzujących się poszanowaniem praw partnera, w tym prawa do godności, szacunku, bezpieczeństwa innych osób;
- uświadomienie i przyjęcie odpowiedzialności za dotychczasowe zachowania;
- pokazywanie korzyści i pozytywnych stron wynikających ze zmiany zachowań charakteryzujących się przemocą na zachowania poza przemocą;
- kształtowanie postaw i zachowań mających na celu stawianie granic i kontrolę zachowań charakteryzujących się przemocą na zachowania poza przemocą.

II edycja:

Realizowana była w okresie od 21.09.2016 r. do 07.12.2016 r.

- do programu zakwalifikowano 18 osób, w tym 17 mężczyzn i 1 kobietę;
- do programu przystąpiło 12 osób (11 mężczyzn i 1 kobieta);
- program ukończyło 8 osób;
- uczestnikami zajęć, którzy zrealizowali program były osoby stosujące przemoc skierowane przez:
  - sąd lub kuratora – 7 osób;
  - zgłaszający się z własnej inicjatywy – 1 osoba.

Zajęcia miały na celu uzyskanie przez uczestników wiedzy i umiejętności na temat sposobów konstruktywnego radzenia sobie z agresją, powstrzymywaniem się od jej eskalacji prowadzącej do przemocy, co spowodowało problemy w związkach, w relacjach rodzinnych, społecznych i w efekcie dla większości z uczestników, skutki i konsekwencje prawne.

W czasie zajęć uczestnicy mieli możliwość uzyskania wglądu w nierozpoznany dotychczas obszar własnych zasobów oraz wiedzy i praktycznych umiejętności na temat sposobów osiągnięcia celów, realizacji potrzeb w inny niż dotychczas sposób niż poprzez stosowanie przemocy.

Celem zajęć było :

- uzyskanie większej świadomości, wiedzy i możliwości w zakresie praktycznych sposobów dialogu i porozumiewania się poza przemocą;
- poszerzenie perspektyw dotyczących innego, prospołecznego funkcjonowania i zachowań poza przemocą;
- szukanie sposobów i modelowanie zachowań prospołecznych, charakteryzujących się poszanowaniem praw partnera, w tym prawa do godności, szacunku, bezpieczeństwa innych osób;
- uświadomienie i przyjęcie odpowiedzialności za dotychczasowe zachowania;
- pokazywanie korzyści i pozytywnych stron wynikających ze zmiany zachowań charakteryzujących się przemocą na zachowania poza przemocą;
- kształtowanie postaw i zachowań mających na celu stawianie granic i kontrolę zachowań charakteryzujących się przemocą na zachowania poza przemocą.

Koszt realizacji programu w 2015 r. wyniósł: **25 380,00 zł.**

Źródło: materiał opracowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie.

Placówki oświatowe

1. Realizacja szkolnego programu wychowawczego i szkolnego programu profilaktyki:
  - wszystkie przedszkola, szkoły i placówki oświatowe realizowały (kontynuowały) program wychowawczy oraz program profilaktyki opracowany na rok szkolny 2015/2016 i 2016/2017;
  - brano pod uwagę cztery aspekty wychowawcze: wspomaganie naturalnego rozwoju, kształtowanie sposobu myślenia i postaw uznawanych za pożądane, profilaktykę zachowań ryzykownych, korekcję deficytów i urazów.
2. Realizacja programów, przedsięwzięć i kampanii zewnętrznych, stworzenie i finansowanie przez inne podmioty, a uzupełniających ww. programy wychowawcze i programy profilaktyki:
  - **„ARS, czyli jak dbać o miłość”** – program edukacyjny adresowany do uczniów szkół ponadgimnazjalnych – przeciwdziałanie uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych oraz ich wpływowi na zdrowie prokreacyjne, - Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, ministerstwo Zdrowia, Swiss Contributio, programem objęto **1 500** uczniów
  - **„UNPLAGGED”** program Przeciwdziałania Przyjmowaniu Substancji Uzależniających przez Uczniów – Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Ośrodek Rozwoju Edukacji w ramach międzynarodowego projektu finansowanego ze środków Unii Europejskiej, programem objęto ponad **900** uczniów;
  - **„Przyjaciele Zippiego”** Międzynarodowy Program Promocji Zdrowia Emocjonalnego Małego dziecka, który kształtuje i rozwija umiejętności psychospołeczne u Dzieci w wieku przedszkolnym – Centrum Pozytywnej Edukacji, Kuratorium Oświaty, programem objęto około **700** dzieci;
  - **„Zachowaj Trzeźwy Umysł”** Kampania dla szkół podstawowych i gimnazjów – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, programem objęto około **6 000** uczniów;
  - **„Bezpieczna i Przyjazna Szkoła”** Rządowy Program kładący nacisk na kształtowanie wspierającego środowiska szkolnego, rozwijanie kompetencji wychowawczych i profilaktycznych nauczycieli, ograniczenie do minimum środków restrykcyjnych na rzecz rozwijania u uczniów umiejętności rozwiązywania sytuacji konfliktowych, przeciwdziałanie agresji i przemocy, w tym cyberprzemocy, uzależnieniom, kształtowanie postaw akceptujących różnorodność, tworzenie warunków dla otwartego dialogu i skutecznej współpracy kadry pedagogicznej z uczniami i ich rodzicami, działań rozwijających profilaktykę rówieśniczą i profilaktykę zintegrowaną – Ministerstwo Edukacji narodowej, Kuratorium Oświaty programem objęto około **6 000** uczniów;
  - **„Bezpieczny przedszkolak”** program dla dzieci w wieku przedszkolnym, rodziców i personelu przedszkoli kładący nacisk na zdrowie i bezpieczeństwo dzieci, realizowany w ramach środków własnych przedszkoli, programem objęto około **1 000** dzieci i rodziców;
  - **„Porozmawiajmy o Zdrowiu i Innych Zagrożeniach”** Wojewódzki Program Profilaktyki Używania Substancji Psychoaktywnych – Powiatowa

- Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna , programem objęto ponad **1 000** dzieci i rodziców;
- **„Trzymaj Formę”** Ogólnopolski Program Edukacyjny w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród Młodzieży szkolnej poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety, w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki – Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, programem objęto około **2 000** uczniów;
  - **„Nie pal przy mnie proszę”** Program edukacji antytytoniowej – powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, programem objęto ponad **3 000** uczniów i rodziców;
  - Programy i kampanie profilaktyczne z zakresu przeciwdziałania cyberprzemocy: **„Cyberdżungla”, „Cyberprzemoc”, „Stop cyberprzemocy”, „Sieciaki bezpieczniaki”** – Komenda Miejska Policji, Straż Miejska, programami objęto około **5 000** uczniów;
  - **„Cyfrobezpieczni.pl – Bezpieczna szkoła Cyfrowa”** Projekt dot. poprawy kompetencji pracowników szkół, uczniów i ich rodziców w zakresie bezpiecznego korzystania z cyberprzestrzeni oraz reagowania na zagrożenia – Ministerstwo Edukacji Narodowej, programem objęto około **2 000** uczniów, **1 000** rodziców, **80** nauczycieli;
  - **„Spójrz inaczej”** Program wychowawczo-profilaktyczny dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów kładący nacisk na profilaktykę negatywnych zachowań u dzieci i Młodzieży, naukę rozumienia siebie i innych, rozpoznawania i zaspokajania własnych potrzeb i wyrażania emocji w konstruktywny sposób oraz lepsze radzenie sobie z różnymi problemami, aby nie sięgały po środki uzależniające – rekomendacja Ministerstwa Edukacji Narodowej, Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, programem objęto **380** uczniów;
  - **„Nieletni Paragraf”, „Odpowiedzialność karna nieletnich”** – szkolenia i działania profilaktyczne skierowane do uczniów klas 1 gimnazjum (ukończony 13 rok życia) zmierzające do zmniejszenia przestępczości wśród nieletnich poprzez poprawę ich świadomości i wiedzy w zakresie odpowiedzialności prawnej – Komenda Miejska Policji, programem objęto ponad **1 200** uczniów;
  - **„Alfred radzi”** Program edukacyjny skierowany do dzieci w wieku 5-10 lat, którego celem jest uczenie dzieci jak zachowywać się w obliczu podstawowych zagrożeń, z którymi spotykają się w życiu codziennym oraz promocja chrześcijańskich wartości i postaw- Komenda Miejska Policji, programem objęto ponad **100** dzieci.
3. Zajęcia specjalistyczne indywidualne/grupowe realizowane na terenie przedszkoli, szkół o placówek oświatowych dla Dzieci i Młodzieży o określonych potrzebach./problemach:
- **IPET** – indywidualne programy edukacyjno-terapeutyczne dla dzieci/uczniów niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, programem objęto: **647** dzieci i młodzieży w szkołach ogólnodostępnych i **823** dzieci i młodzieży w szkołach specjalnych;
  - **Nauczanie indywidualne uczniów**, którym stan zdrowia uniemożliwia bądź znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły, programem objęto od stycznia do czerwca 2016 r. **574** uczniów, od września do grudnia 2016 r. **396** uczniów;
  - zajęcia **socjoterapeutyczne**, zajęciami objęto **983** dzieci i młodzieży;
  - zajęcia **terapeutyczne** dla dzieci i młodzieży z problemem uzależnienia, zajęciami objęto **145** uczniów;
  - zajęcia w ramach programów adaptacyjnych dla małych dzieci w pierwszych tygodniach pobytu w przedszkolu, zajęciami objęto **150** dzieci;

- trening zastępowania agresji metodą **ART**, zajęcia dla **112** uczniów;
- trening umiejętności społecznych/interpersonalnych, zajęciami objęto **100** uczniów;
- zajęcia terapeutyczne dla dzieci ze zwiększoną pobudliwością psychoruchową, zespołem nadpobudliwości i ADHD, zajęciami objęto **115** uczniów;
- wczesne wspomaganie rozwoju dzieci, od stycznia do czerwca 2016 r. zajęciami objęto **82** dzieci, od września do grudnia 2016 r. **95** dzieci;
- zajęcia terapeutyczne dla dzieci z zespołem FAS, zajęciami objęto **9** uczniów;
- terapia zaburzeń lekowych i depresyjnych, zajęciami objęto 7 uczniów;
- zajęcia psychoedukacyjne (emocje/zachowanie), zajęciami objęto **1 745** uczniów;
- zajęcia/terapię wyciszające niepożądane zachowania, zajęciami objęto **350** uczniów;
- zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, zajęciami objęto **786** uczniów;
- zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, zajęciami objęto **1 175** uczniów;
- zajęcia wspierające dla uczniów doświadczających trudności związanych z okresem adolescencji, zajęciami objęto **120** uczniów;
- terapia dzieci z zaburzeniami więzi, zajęciami objęto **6** dzieci i rodziców;
- nauka języka polskiego i zajęcia wyrównawcze dla obcokrajowców, zajęciami objęto **88** dzieci.

4. Szkolenia/warsztaty dla nauczycieli i rodziców w ramach budowania adekwatnego do zidentyfikowanych potrzeb systemu reagowania na szczególne potrzeby dzieci/uczniów:

- „Jak pracować z dzieckiem z ADHD”, 165 nauczycieli;
- „Praca z dzieckiem z FAS”, 116 nauczycieli;
- „Terapia w sytuacji kryzysowej/traumatycznej”, 8 nauczycieli;
- „terapia z dzieckiem z FAS”, 3 nauczycieli;
- „Terapia ucznia mającego problemy z odżywianiem”, 2 nauczycieli;
- „Rozwój psychoseksualny dzieci młodszych”, 14 rodziców.

Osiągnięte rezultaty:

- uczniowie znają zachowania właściwe dla zdrowia i bezpieczeństwa własnego i innych;
- uczniowie prezentują właściwe postawy wobec współczesnych zagrożeń;
- wzrost poczucia bezpieczeństwa uczniów;
- poprawa osiągnięć edukacyjnych i funkcjonowania uczniów;
- nabycie praktycznych umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach;
- zmniejszenie ilości konfliktów wśród dzieci w czasie przerw międzylekcyjnych;
- mniej uwag w dzienniczkach szkolnych;

- wzrost poczucia własnej wartości;
- przygotowanie do radzenia sobie z agresją;
- prawidłowe nawyki żywieniowe;
- poprawa umiejętności współpracy w grupie;
- zmniejszenie napięć emocjonalnych w grupie;
- wzrost świadomości emocjonalnej i podniesienie poziomu asertywności.

Źródła finansowania:

- w ramach środków własnych szkół;
- w ramach dofinansowania z Wydziału Oświaty.

Źródło: materiał opracowany przez Wydział Oświaty Urzędu Miasta Szczecin

Centrum Psychologiczno-Pedagogiczne

1. Program „Bajkoterapia. Przygoda z bajką czyli pierwsze kroki młodego czytelnika”:

- 10 spotkań;
- 20 godzin;
- 10 uczestników.

Program zrealizowano ze środków własnych Centrum Psychologiczno-Pedagogicznego.

2. Socjoterapia:

- trening umiejętności komunikacyjnych;
- trening umiejętności wartościowania;
- rozpoznanie i nazywanie emocji, redukowanie stresu, radzenie sobie z agresją werbalną i fizyczną;
- socjoterapia objęto 201 dzieci wraz z rodzicami.

Program zrealizowano ze środków własnych Centrum Psychologiczno-Pedagogicznego.

Źródło: materiał opracowany przez Centrum Psychologiczno-Pedagogiczne w Szczecinie

Instytucje kultury

Dom Kultury „Słowianin”

Dziecięce Pogotowie Lekcyjne

Cele:

- poszerzenie i wspieranie dotychczas dostępnej oferty alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci;
- podwyższenie wieku inicjacji, obniżenie ilości okazjonalnych konsumentów oraz pijących ryzykownie i szkodliwie;
- uatrakcyjnienie oferty zajęć pozaszkolnych dla dzieci – adekwatnych do zainteresowań adresatów;
- korygowanie zachowań ryzykownych w środowisku rodzinnym i rówieśniczym.

Osiągnięte rezultaty:

- stworzone zostały warunki do odrabiania lekcji, głównie dla dzieci z rodzin ubogich i patologicznych, aby mogły normalnie funkcjonować w życiu szkolnym;
- dożywianie dzieci przez przygotowanie poczęstunków;
- zaspokojono potrzeby dzieci:
  - samokształcenia;
  - poznawania środowiska;
  - poszerzenia wiedzy;
  - umiejętności spędzania wolnego czasu;
- zrealizowano zadania sportowo-rekreacyjne, edukacyjne, plastyczne, kulturalne, jako formy spędzania czasu wolnego, alternatywy dla nudy, pijaństwa i stosowania substancji psychoaktywnych przez dzieci;
- aktywizacja rodziców/opiekunów do działań na rzecz przeciwdziałania alkoholizmowi i zażywania substancji psychoaktywnych.

Planowana liczba uczestników – 20.

Liczba uczestników, którzy skorzystali z programu – 50

Źródła finansowania:

- Urząd Miasta Szczecin – 20 000,00 zł;
- Środki własne – 8 280,00 zł.

Całkowity koszt realizacji projektu – 28 280,00 zł.

Źródło: materiał opracowany przez Dom kultury „Słowianin”

Teatr Lalek „Pleciuga”

1. Promocja wartości, zasad i metod wychowania bez przemocy, poszerzenie oferty edukacyjnej w zakresie kompetencji rodzicielskiej, wychowanie przez uczestnictwo w edukacji teatralnej:

Czas realizacji - cały rok.

Zakładane cele:

- promocja kultury teatralnej wśród rodzin z dziećmi od 1 do 14 lat.

Osiągnięte rezultaty:

- w okresie od stycznia do grudnia 2016 r. zrealizowano 4 premiery o zróżnicowanych wartościach edukacyjnych.

Planowana liczba beneficjentów – około 50 tysięcy.

Liczba beneficjentów, którzy skorzystali z programu – 50 tysięcy.

Koszt programu – budżet własny Teatru Lalek „Pleciuga”.

2. KULTURA ZAPRASZA – program Wydziału Kultury Urzędu Miasta Szczecin – wyrównywanie szans i ułatwienie dostępu do kultury rodzin wielodzietnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Czas realizacji – cały rok.

Zakładane cele – promocja kultury teatralnej.

Planowana liczba beneficjentów – 200 osób.

Liczba beneficjentów, którzy wzięli udział w programie – 200 osób.

Koszt programu – budżet własny Teatru Lalek „Pleciuga”.

Źródło: materiał opracowany przez Teatr Lalek „Pleciuga”.

Dom Kultury „Klub Słowianin”

1. Profilaktyka uzależnień oraz działalność opiekuńczo-wychowawcza dla dzieci w północnych dzielnicach Szczecina – zajęcia dla dzieci w ramach działających w Domu Kultury „Klub Słowianin” świetlicy „Klub malucha” realizowane w formie czterogodzinnych spotkań organizowanych pięć razy w tygodniu w godzinach od 15;30 do 19;30.

Czas realizacji – cały rok.

Zakładane cele:

- zapewnienie pomocy dzieciom sprawiającym problemy wychowawcze, zagrożonym demoralizacją, przestępczością, uzależnieniami;
- zwalczanie poczucia „nudy” w czasie wolnym – zjawisko to często o wczesnej inicjacji alkoholowej dzieci i młodzieży;
- ograniczenie szkód społecznych wynikających z nadużywania i uzależnienia od substancji psychoaktywnych;
- skierowanie uwagi opinii publicznej społeczności lokalnej na skutki jakie niesie za sobą używanie i nadużywanie środków psychoaktywnych przez dzieci i młodzież;
- identyfikacja osób i rodzin z problemami wynikającymi z uzależnienia, bądź z powodu występowania osób uzależnionych w ich najbliższym otoczeniu.

Realizacja:

- 221 dni zajęć Klubu malucha, w tym:
  - 10 plenerowych spotkań koła turystyczno-eksploratorskiego dla uczestników Klubu malucha;
  - 2 dwutygodniowe turnusy wypoczynku letniego.

Planowana liczba uczestników – **20-25**.

Liczba uczestników, którzy skorzystali z programu – **61**.

Źródło finansowania:

- Urząd Miasta Szczecin – **80 000,00 zł**;
- środki własne Domu Kultury „Klub Słowianin” – **4 000,00 zł**.

Koszt realizacji projektu – **84 000,00 zł**.

2. „Grupa Fotograficzna Młodych Twórców” – działania profilaktyczne w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi, program adresowany do wychowanek Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego oraz do mieszkańców północnych dzielni Szczecina.

Czas realizacji – cały rok

Zakładane cele:

– ukierunkowanie na doskonalenie działań, których celem jest integracja środowiska młodych, utalentowanych ludzi, którzy posiadają pasję i marzenia.

Realizacja:

- 166 godzin (31 dni) zajęć Grupa fotograficzna Młodych twórców” (GFMT) w tym:
  - wyjazd w plener fotograficzny – ZOO Uckermunde;
  - wyjazdowy plener fotograficzny rejs katamaranem po Odrze;
  - „Mój przyjaciel orzeł” – wycieczka do kina;
  - „Berlin – szczecin” montaż plenerowej fotografii połączone z rodzinnym festynem w Skolwinie;
  - plener fotograficzny Wały Chrobrego w Szczecinie;
  - „Hotel sen” – spektakl w Teatrze Polskim w Szczecinie;
  - Plener fotograficzny w Międzyzdrojach;
- wystawy fotograficzne:
  - wystawa zdjęć ze wspólnego pleneru fotograficznego z grupą fotograficzną Stowarzyszenia Stadtepartner Stettin w Szczecinie;
  - wystawa „światła, linie, kształty” w Książnicy Pomorskiej;
  - wernisaż wystawy „Z bliska i z daleka” w Domu Kultury „Klub Słowianin”;
  - wystawa „Z bliska i z daleka” GFMT w Galerii Prezydenckiej Urzędu Miasta Szczecin wraz z wernisażem;
  - „Hokus-Fokus” – wystawa fotograficzna w Domu Kultury „Klub Skolwin”.

Grupę Fotograficzną Młodych Twórców tworzyło 13 osób, w tym 10 osób z Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego.

Planowana liczba beneficjentów – powyżej **10**.

Liczba beneficjentów, którzy skorzystali z projektu **19**.

Źródło finansowania:

- Urząd Miasta Szczecin – 25 000,00 zł;
- Środki własne Domu Kultury „Klub Skolwin” – 375,00 zł.

Całkowity koszt realizacji projektu – **25 375,00 zł**.

Źródło: materiał opracowany przez Dom Kultury „Klub Skolwin”

Zachodniopomorska Fundacja Pomocy Rodzinie „TECZA SERC”

I. KLUB MŁODZIEŻOWY „KAŁ”.

Okres realizacji: od 01.01.2016 r. -31.12.2016 r.

Cel ogólny:

Wspieranie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej poprzez powołanie specjalistycznej placówki wsparcia dziennego Klub Młodzieżowy „Kał”, zapewniającej opieki i wychowanie młodzieży z terenu Miasta Szczecin.

Cele szczegółowe:

- przeciwdziałanie demoralizacji dzieci i młodzieży;
- przeciwdziałanie marginalizacji społecznej młodzieży;
- pomoc w socjalizacji i terapii młodzieży przejawiającej niepożądane zachowania społeczne;
- organizacja czasu wolnego młodzieży;
- rozwijanie pasji i zainteresowań młodzieży;
- zapewnienie pomocy w nauce;
- prowadzenie profesjonalnej pomocy doradczej, terapeutycznej oraz edukacyjnej dla rodzin;
- prowadzenie interwencji;
- wzmocnianie systemu rodzinnego.

Osiągnięte rezultaty:

wśród młodzieży – beneficjentów programu, wskutek uczestnictwa w proponowanych w jego ramach zajęć nastąpiło:

- rozwój umiejętności i kompetencji społecznych;
- wykształcenie aktywnej postawy wobec zjawisk niepożądanych społecznie;
- zmniejszenie ryzyka wystąpienia uzależnień;
- wzrost powodzenia szkolnego, poprawa funkcjonowania w systemie szkolnym;
- rozwój umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych;
- rozwój emocjonalny, wzrost umiejętności radzenia sobie z trudnymi emocjami;
- poprawa społecznego funkcjonowania;
- wzrost umiejętności współpracy grupowej;
- rozwój postawy prospołecznej;

- rozwój zainteresowań;
- wzmocnienie więzi rodzinnych.

Wartością dodaną projektu było objęcie dodatkowym wsparciem rodzin beneficjentów.

Liczba miejsc – 20;

W roku 2016 łącznie z oferty Placówki skorzystało 36 osób w wieku 13-18 lat.

Całkowity koszt realizacji zadania: **49 242,65 zł.**

II Projekt działań z zakresu profilaktyki selektywnej skierowanych do dzieci i młodzieży oraz ich opiekunów – „Porozmawiajmy”

Okres realizacji: 26.04.2016 r. – 31.12.2016 r.

Cele ogólne:

- realizacja kompleksowego systemu pomocy rodzinom w zmaganiu się z problemem alkoholizmu i negatywnymi skutkami zażywania środków psychoaktywnych przez dzieci i młodzież;
- kształtowanie wśród rodziców i opiekunów aktywnej postawy wobec zjawisk niepożądanych społecznie oraz podnoszenie u nich wiedzy na temat szkodliwości zażywania środków psychoaktywnych i ryzyka wystąpienia uzależnienia dzieci i młodzieży.

Cele szczegółowe:

- prowadzenie profesjonalnej pomocy doradczej, terapeutycznej oraz edukacyjnej dla rodzin;
- prowadzenie interwencji;
- edukacja dzieci i młodzieży w zakresie szkodliwości zażywania używek;
- podnoszenie kompetencji opiekunów w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom dzieci i młodzieży poprzez stworzenie oferty szkoleniowej oraz możliwości uczestniczenia w zajęciach profilaktycznych dla rodzin;
- wykształcenie aktywnej postawy rodziców;
- edukacja rodzin w zakresie lokalnego systemu pomocowego;
- kształtowanie postaw prospołecznych wśród dzieci i młodzieży;
- pomoc w socjalizacji i terapii młodzieży przejawiającej niepożądane zachowania społeczne;
- konstruktywne zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży.

Osiągnięte rezultaty:

Dorośli beneficjenci:

- wzrost wiedzy na temat szkodliwości środków psychoaktywnych oraz ryzyka wystąpienia uzależnienia dzieci i młodzieży;
- wykształcenie aktywnej postawy wobec niepożądanych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży;
- rozwój umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych;
- wzrost umiejętności zarządzania swoimi emocjami;
- rozwój umiejętności i kompetencji wychowawczych;
- zacieśnienie więzi rodzinnych;
- wzrost wiedzy na temat lokalnego systemu pomocowego.

Dzieci i młodzież:

- wzrost wiedzy na temat szkodliwości środków psychoaktywnych oraz ryzyka wystąpienia uzależnienia;
- modyfikacja postaw wobec zjawisk niepożądanych społecznie;
- ograniczenie ilości spożywanego alkoholu i zażywania środków psychoaktywnych;
- wzrost umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych, wzrost umiejętności społecznych;
- rozwój emocjonalny, wzrost umiejętności radzenia sobie z trudnymi emocjami;
- rozwój zainteresowań;
- wzrost umiejętności konstruktywnego spędzania czasu wolnego.

Liczba beneficjentów - 85

Całkowity koszt realizacji zadania – **58 056,55 zł.**

III. Projekt wsparcia i profilaktyki Płodowego Zespołu Alkoholowego w SPECJALISTYCZNEJ PORADNI FAS.

Okres realizacji – 05.02.2016 r. – 31.12.2016 r.

Cel główny:

Wsparcie dzieci zagrożonych i dotkniętych Płodowym Zespołem Alkoholowym (FAS) i ich rodzin oraz profilaktyka spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży.

Cele szczegółowe:

- wsparcie w prawidłowym rozwoju dzieci zagrożonych syndromem FAS poprzez uzyskanie diagnozy odnoszącej się do dzieci zagrożonych

zaburzeniami wskutek spożywania alkoholu przez ich matki w ciąży oraz poprzez pomoc terapeutyczną skierowaną do dzieci z FAQS/FASD i ich rodzin;

- minimalizowanie skutków w/w zaburzeń u osób nimi dotkniętych oraz opiekunów prawnych, rodzin biologicznych, rodzin zastępczych i adopcyjnych;
- udzielanie pomocy terapeutycznej opiekunom/rodzicom dzieci z syndromem FAS/FASD;
- rozszerzenie dotychczasowej oferty diagnostycznej i terapeutycznej dla dzieci z syndromem FAS i ich rodzin;
- podniesienie poziomu wiedzy kadry zajmującej się pracą z dziećmi z syndromem FAS/FASD i ich rodzinami oraz społeczności lokalnej;
- profilaktyka spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży jako działania minimalizujące pojawienie się syndromu FAS wśród narodzonych dzieci.

Osiągnięte rezultaty:

Dzięki projektowi Specjalistyczna poradnia FAS służyła wsparciem i pomocą potrzebującym mieszkańcom Szczecina.

Do Poradni zgłaszały się nowe osoby, które podjęły terapię z dzieckiem, a klienci z lat poprzednich mieli możliwość kontynuacji terapii. Na uwagę zasługuje fakt, że klientami Poradni są coraz częściej oprócz opiekunów zastępczych rodzice adopcyjni i biologiczni. Jest to owoc wieloletniej pracy Fundacji w obszarze Płodowego Zespołu Alkoholowego.

- 197 dzieci uzyskało wsparcie w zakresie Płodowego Zespołu Alkoholowego poprzez poradnictwo, konsultacje, diagnozę, terapię;
- 69 osób Dorosłych – opiekunów/rodziców w/w dzieci uzyskało wsparcie w zakresie Płodowego Zespołu Alkoholowego poprzez korzystanie w konsultacji, poradnictwa, diagnozy i terapii;
- 10 osób poprzez uczestnictwo w grupie terapeutycznej uzyskało pomoc w prawidłowym funkcjonowaniu systemu rodzinnego i uzyskało podstawową wiedzę z zakresu pracy z dzieckiem FASD;
- 130 osób pracujących z dzieckiem i rodziną (nauczyciele, wychowawcy, kuratorzy, pielęgniarki i położne) zostało wyposażone w podstawową wiedzę dotyczącą rozumienia zachowań i możliwości udzielenia pomocy dziecku zagrożonemu syndromem FAS/FASD i jego rodzinie oraz podstawową wiedzę z zakresu profilaktyki FAS;
- 4 kobiety ze schroniska otrzymały wsparcie w pełnieniu funkcji rodzicielskich oraz otrzymały podstawową wiedzę w zakresie skutków spożywania alkoholu w czasie ciąży;
- pacjentki ośrodków zdrowia poprzez akcję profilaktyczną zostały uwrażliwione na skutki spożywania alkoholu w ciąży;
- 115 uczniów uzyskało wiedzę dotyczącą profilaktyki FAS poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- Młodzież ze szczecińskich szkół została uwrażliwiona na skutki spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży poprzez uczestnictwo w działaniach przygotowujących do edukacyjnego konkursu plastycznego;
- 8 realizatorów projektu poprzez udział w zespołach diagnostyczno-terapeutycznych oraz superwizję podniosło wiedzę i umiejętności w zakresie pomocy dziecku z zespołem FAS/FASD i jego rodzinie.

Planowana liczba beneficjentów – 600;
Liczba osób, które skorzystały z Projektu – 5625.
Całkowity koszt realizacji projektu **100 548,37 zł.**

IV „Młodzieżowy Ośrodek Profilaktyki”

Okres realizacji – 06.06.2016 r. – 31.12.2016 r.

Cele główne:

- przeciwdziałanie uzależnieniom oraz patologiom społecznym poprzez stworzenie kompleksowego systemu wsparcia rodziny w zmaganiu się z problemem spożywania alkoholu przez dzieci i młodzież;
- poszerzenie dostępnej oferty alternatywnych form spędzania wolnego czasu;
- kształtowanie wśród rodziców i opiekunów aktywne postawy wobec zjawisk niepożądanych społecznie oraz podnoszenie wiedzy na temat szkodliwości środków psychoaktywnych i ryzyka wystąpienia uzależnienia.

Cele szczegółowe:

- zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, rozwijanie ich zainteresowań;
- kształtowanie postaw prozdrowotnych;
- prowadzenie interwencji;
- edukacja dzieci i młodzieży i rodziców w zakresie szkodliwości działania alkoholu i substancji psychoaktywnych;
- podnoszenie kompetencji opiekunów w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom dzieci i młodzieży;
- wykształcenie aktywnej postawy wśród rodziców;
- edukacja rodzin w zakresie lokalnego systemu pomocowego;
- kształtowanie postaw prospołecznych wśród dzieci i młodzieży;
- pomoc w socjalizacji i terapii młodzieży przejawiającej niepożądane zachowania społeczne.

Osiągnięte rezultaty:

dorośli:

- wzrost wiedzy na temat szkodliwości środków psychoaktywnych oraz ryzyka wystąpienia uzależnienia dzieci i młodzieży;
- wykształcenie aktywnej postawy wobec niepożądanych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży;
- rozwój umiejętności i kompetencji wychowawczych;

- zacieśnienie więzi rodzinnych;
- wzrost wiedzy na temat lokalnego systemu pomocowego,

dzieci:

- wzrost wiedzy na temat szkodliwości spożywania alkoholu i środków psychoaktywnych;
- wzrost wiedzy na temat ryzyka wystąpienia uzależnienia;
- modyfikacja postaw wobec zjawisk niepożądanych społecznie;
- ograniczenie ilości spożywanego alkoholu i zażywanych środków psychoaktywnych;
- wzrost umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych, wzrost umiejętności społecznych;
- rozwój emocjonalny, wzrost umiejętności radzenia sobie z trudnymi emocjami;
- rozwój zainteresowań;
- wzrost umiejętności konstruktywnego spędzania wolnego czasu.

Planowana liczba beneficjentów – nie mniej niż 100.

Liczba uczestników – 120.

Całkowity koszt realizacji – **23 054,89 zł.**

Źródło: materiał opracowany przez Zachodniopomorską Fundację Pomocy Rodzinie „TĘCZA SERC”

Stowarzyszenie SOS dla Rodziny

I. Programy profilaktyczne korekcyjne i terapeutyczne, grupy Wsparcia realizowane dla Dzieci i Młodzieży poza placówkami wsparcia dziennego.

Okres realizacji: 01.01.2016 r. – 31.12.2017 r.

Cele:

- prowadzenie ośrodka dla osób pokrzywdzonych przestępstwem;
- pomoc pokrzywdzonym przestępstwem;
- bezpłatna pomoc tłumacza języka obcego, języka migowego;

- pomoc prawna, psychologiczna, psychiatryczne, psychoterapeutyczna, mediacje;
- pomoc materialna – świadczenia zdrowotne, pokrywanie kosztów związanych z kształceniem w szkołach publicznych, nauczanie indywidualne, kosztów szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe;
- udzielanie schronienia w Ośrodku pomocy dla osób Pokrzywdzonych Przepęstwem;
- dopłata do zobowiązań czynszowych;
- dostosowanie lokalu mieszkalnego;
- zakup żywności, środków czystości i higieny osobistej,, odzieży, obuwia, bielizny;
- pokrycie kosztów zorganizowanego wyjazdu małoletniego oraz prawnego opiekuna.

Osiągnięte rezultaty:

- prowadzenie ośrodka dla osób pokrzywdzonych przęstwem;
- pomoc pokrzywdzonym przęstwem;
- bezpłatna pomoc tłumacza języka obcego, języka migowego;
- pomoc prawna, psychologiczna, psychiatryczne, psychoterapeutyczna, mediacje;
- pomoc materialna – świadczenia zdrowotne, pokrywanie kosztów związanych z kształceniem w szkołach publicznych, nauczanie indywidualne, kosztów szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe;
- udzielanie schronienia w Ośrodku pomocy dla osób Pokrzywdzonych Przepęstwem;
- dopłata do zobowiązań czynszowych;
- dostosowanie lokalu mieszkalnego;
- zakup żywności, środków czystości i higieny osobistej,, odzieży, obuwia, bielizny;
- pokrycie kosztów zorganizowanego wyjazdu małoletniego oraz prawnego opiekuna.

Planowana liczba beneficjentów – **500** dla województwa zachodniopomorskiego.

Liczba osób, które uczestniczyły w projekcie – **251** mieszkańców szczecina.

Źródło finansowania - Fundusz pomocy poszkodowanym oraz pomocy postpenitencjarnej.

Całkowity koszt realizacji projektu – **840 000,00 zł.**

II. Organizacja warsztatów dla profesjonalistów oraz dla rodziców małych Dzieci

Okres realizacji: 15.08.2016 – 31.12.2016 r.

Cel:

- zorganizowanie warsztatów dla profesjonalistów i rodziców dzieci „**Bez klapsa. Jak z miłością i szacunkiem wyznaczać dziecku granice**”;
- udzielanie porad, konsultacji z psychologiem;
- organizacja w szkołach i przedszkolach warsztatów dla rodziców dotyczących przeżywania przez dzieci złości;
- organizacja grup wsparcia dla dzieci doświadczających przemocy.

Osiągnięte rezultaty:

- poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i ich rodzin;
- wspieranie w występujących trudnościach szkolnych;
- promocja zdrowego trybu życia;
- rozwój zainteresowań i właściwego spędzania czasu wolnego;
- wyrównywanie szans rozwojowych dzieci i Młodzieży;
- psychoedukacja dzieci i rodziców;
- upowszechnianie wartości odpowiedzialności i troski o innych;
- rozwój specjalistycznych usług na rzecz dziecka z rodziny doświadczającej trudności.

Planowana liczba beneficjentów – **100**.

Liczba osób, które skorzystały z projektu:

- **10** dzieci w grupie wsparcia;
- **10** osób objętych pomocą indywidualną;
- **45** rodziców.

Źródło finansowania:

- Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę – 30 000,00 zł;
- Urząd Miasta Szczecin – 400,00 zł.

Całkowity koszt realizacji projektu – **30 400,00 zł**.

Źródło: materiał opracowany przez Stowarzyszenie SOS dla Rodzin

Stowarzyszenie „ZROZUMIEĆ”

1. **Indywidualne wsparcie psychologiczne** - od kwietnia do grudnia 2016 r. skorzystało łącznie 48 osób (dzieci, młodzież i dorośli).
Dzieci i młodzież pochodziły w znacznej mierze z rodzin dysfunkcyjnych, często obciążonych problemami psychospołecznymi i cechujących się niedostosowaniem społecznym. Niektórzy byli kierowani przez kuratorów zawodowych lub społecznych.
Udział w zajęciach był dobrowolny.
Wsparcie w zależności od potrzeb i stawiennictwa uczestników miało charakter:
  - epizodyczny (1 spotkanie) – I grupa uczestników;
  - okazjonalny (2-3 spotkania w odstępach czasowych) – II grupa uczestników;
  - ale zdarzało się również kilkakrotne uczestnictwo w spotkaniach i korzystanie ze wsparcia przez dłuższy okres czasu (kilka tygodni, miesięcy) – III grupa uczestników.Prawie 1/3 uczestników to osoby korzystające ze wsparcia okazjonalnie.
W ramach wsparcia psychologicznego udało się rozpoznać wśród wielu dzieci w wieku przedszkolnym trudności rozwojowe i udzielić stosownego wsparcia im oraz ich rodzicom, a także skierować potrzebujących do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, gdzie dzieci uzyskały dodatkowe możliwości uczestniczenia w zajęciach wczesnego wspierania rozwoju czy terapii.
Wsparcie psychologiczne poprawiło zdolności komunikowania się w rodzinach i służyło poprawie wzajemnych relacji. Najistotniejszą funkcją wydaje się jednak redukcja poziomu napięcia emocjonalnego wśród uczestników, będąca czynnikiem ochronnym wobec patologicznych reakcji na stres, a także ukierunkowana pomoc włączająca także udział innych specjalistów i instytucji (kuratorzy sądowi, lekarze psychiatry, Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne).
Rodzice otrzymali wsparcie w sprawach wychowawczych i wobec problemów wychowawczych z jakimi się borykają.
Dzieci w wieku szkolnym korzystały ze wsparcia głównie w związku z problemami środowiskowymi (w tym zagrożenie demoralizacją), a także miały możliwość odkrycia i wzmacnianie swoich mocnych stron i talentów.

2. **Terapia indywidualna i grupowa** – skorzystało łącznie 18 dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym z wielorakimi postaciami trudności szkolnych oraz problemami w funkcjonowaniu psychospołecznym. Wśród nich znajdowały się dzieci wymagające szczególnie pilnych i regularnych oddziaływań terapeutycznych między innymi ze zdiagnozowanymi psychiatrycznie zaburzeniami zachowania (hiperkinetyczne zaburzenia zachowania oraz zaburzenia zachowania opozycyjno-buntownicze).
Większość dzieci objętych pomocą korzystało z niej systematycznie. Rodzice otrzymywali na bieżąco informacje o przebiegu i postępach terapii swoich dzieci, a także wskazówki co do dalszego postępowania wychowawczego.
Dzieci brały udział w spotkaniach terapeutycznych w zależności od potrzeb oraz indywidualnych możliwości uczestniczenia w zajęciach.
W zależności od zgłaszanych problemów tworzone były i wdrażane spersonalizowane plany terapeutyczne.
  - a) agresja słowna i fizyczna, impulsywność, deficyt uwagi, nadruchość:

- cele terapeutyczne:
  - nauka redukowania napięcia psychofizycznego;
  - spadek zachowań agresywnych (eliminacja agresji fizycznej);
  - rozwój poznawczych umiejętności rozwiązywania problemów i nieagresywnego radzenia sobie ze złością;
- metody:
  - relaksacja;
  - metody projekcyjne;
  - trening umiejętności społecznych;
  - trening zdolności poznawczych;
  - trening kontrolowania złości;
  - drama;
- b) trudności w uczeniu się, zaburzenia emocjonalne (labilność, obniżony nastrój, płaczliwość, wzmożona relatywność), nieprawidłowe funkcjonowanie interpersonalne (częste obrażanie się, trudności z komunikowaniem swoich potrzeb oraz rozumienia sytuacji społecznych):
  - cele terapeutyczne:
    - poprawa kompetencji poznawczych i społecznych (znoszenie porażek, komunikacja interpersonalna);
    - umiejętność radzenia sobie ze stresem;
  - metody:
    - trening relaksacji mięśniowej;
    - trening umiejętności społecznych;
    - trening funkcji poznawczych;
- c) problemy z czytaniem i pisaniem, deficyt uwagi i wzmożona ruchliwość, niska motywacja do nauki szkolnej, negatywizm:
  - cele terapeutyczne:
    - poprawa umiejętności językowych;
    - poprawa koncentracji;
    - przeciwdziałanie negatywnym skutkom trudności szkolnych (rozwinięcie zdolności radzenia sobie w sytuacjach emocjonalnie trudnych);
    - nauka postrzegania granic;
  - metody:
    - ćwiczenia funkcji poznawczych, czytania (sylabami) i pisania (z zachowaniem właściwego kierunku);
    - trening umiejętności matematycznych;
    - techniki relaksacyjne, projekcyjne.

Źródło: materiał opracowany przez Stowarzyszenie „ZROZUMIEĆ”

<p>Zapewnianie opieki dzieciom do lat 3 dla osób godzących zatrudnienie z pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych</p>	<p>Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin, Żłobki Miejskie, podmioty prowadzące żłobki niepubliczne</p>	<p>Liczba miejsc opieki żłobkowej o regulowanej dostępności finansowej (dotyczy: Żłobków Miejskich, Żłobków niepublicznych korzystających z dotacji ze środków publicznych na bieżącą działalność, dofinansowanych miejsc opieki w formie tzw. dziennego opiekuna) , liczba osób oczekujących na miejsce w tej formie opieki, nakłady i koszty jednostkowe ze środków publicznych</p>	<p>Zwiększenie dostępności do różnych form opieki nad dzieckiem do lat 3, co pozwoli na godzenie życia zawodowego ze sprawowaniem opieki nad dzieckiem. Zwiększenie liczby dzieci w zakresie wglądu w ich sytuację zdrowotną, promocja właściwych zasad żywienia, wychowania i pielęgnacji, możliwość oddziaływań na młodych rodziców</p>
---	---	---	---

REALIZACJA DZIAŁAŃ

Gmina Miasto Szczecin prowadzi **Zespół Żłobków Miejskich**, w którego skład wchodzi **8** żłobków. Łączna liczba miejsc w **żłobkach miejskich** wynosi **940** miejsc (wzrost o 30 miejsc w stosunku do roku 2015). Ponadto funkcjonowały **24** (wzrost o 4 w stosunku do roku 2015) **żłobki niepubliczne** na **566** miejsc (wzrost o 32 miejsca w stosunku do 2015 r.) oraz **10 klubów dziecięcych** na **152** miejsca (wzrost o 11 miejsc w stosunku do 2015 r.). W ramach resortowego programu **rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 Maluch edycja 2016 r.** dofinansowane zostały miejsca w okresie od 1 stycznia do 30 listopada - 140 miejsc, w okresie od 1 grudnia do 31 grudnia 2016 r. 170 miejsc.

Źródło finansowania:

- środki własne Gminy Miasto Szczecin – 584 856,75;
- środki w ramach resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dzieckiem do lat 3 „Maluch – edycja 2016” – 336 848,40 zł.

Łącznie – **921 705,15 zł.**

Na podstawie Uchwały XI/207/15 Rady Miasta Szczecin z dnia 8 września 2015 r. w sprawie wprowadzenia świadczenia pieniężnego „**Bon opiekuńczy**” dla rodzin z dziećmi w wieku do lat 3 przez Szczecińskie Centrum Świadczeń od 1 stycznia 2016 r. były wypłacane świadczenia w wysokości 500 zł, których celem było dofinansowanie wybranej przez rodziców formy opieki nad dzieckiem.

Planowana liczba dzieci objętych tą formą wsparcia – 500.

Liczba dzieci objętych świadczeniem wyniosła **767**z czego:

- żłobek niepubliczny – 310;
- klub dziecięcy – 87;
- opiekun dzienny – 7;
- niania – 363.

Źródło finansowania – budżet Gminy Miasto Szczecin.

Koszt realizacji – **1 973 288,26 zł.**

Źródło: materiał opracowany przez Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin

2 cel operacyjny
Podnoszenie kompetencji rodzicielskiej

Działania	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki monitoringu	Przewidywane rezultaty
Inicjowanie rozwiązań przygotowujących do roli rodziców, świadomego i planowanego rodzicielstwa i przeprowadzanie tego typu przedsięwzięć	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie, Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin, Wydział Oświaty Urzędu Miasta Szczecin, placówki oświatowe, placówki wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej, organizacje pozarządowe	Liczba zrealizowanych edycji i programów, liczba kategorii osób objętych programami (np. uczniowie szkół ponadgimnazjalnych, podopieczni placówek wsparcia rodziny, studenci), liczba uczestników, wysokość dotacji ze środków publicznych, liczba innych wydarzeń	Lepsze przygotowanie do pełnienia ról rodzinnych, wyższa zdolność do pokonywania trudności, bardziej partnerskie nastawienie do podziału obowiązków rodzicielskich, wyższa odpowiedzialność za rozwój dziecka, wyższa świadomość odpowiedzialności rodzicielskiej

REALIZACJA DZIAŁAŃ

Oświata

Okres realizacji: 2016 r.

Wydział Oświaty Urzędu Miasta Szczecin oraz podległe mu jednostki podjęły następujące działania w tym zakresie:

1. Programy skierowane do uczniów:

- „**Wychowanie do Życia w Rodzinie**” – przedmiot ma na celu przygotowanie Młodzieży do życia w rodzinie, ukazanie wartości rodziny w życiu osobistym, przekazanie wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji, programem objęto ponad 2 500 uczniów;
- „**Miedzy nami kobietkami**” – program dla dziewcząt klas VI szkoły podstawowej, którego celem było uzupełnienie wiedzy z zakresu filozofii dojrzewania i wyrobienie właściwych nawyków higienicznych – Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, Procter&Gamble, programem objęto ponad 100 dziewcząt;
- „**ARD, czyli jak dbać o miłość**” – program edukacyjny adresowany do uczniów szkół ponadgimnazjalnych – przeciwdziałanie uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych oraz ich wpływowi na zdrowie prokreacyjne – Powiatowa Stacja sanitarno-

Epidemiologiczna, Ministerstwo Zdrowia, Swiss Contribution, programem objęto około 1 500 uczniów;

- **„Bądź odpowiedzialny** – wychowanie do odpowiedzialności i partnerstwa w rodzinie” – projekt Ministerstwa edukacji narodowej, Stowarzyszenia PRO-ESCAP, dostarcza uczniom gimnazjum wiedzy na temat małżeństwa, rodzicielstwa i przygotowuje do roli odpowiedzialnego opiekuna, w projekcie wykorzystuje się symulatory w postaci lalek, wiernych kopii trzymiesięcznego dziecka, które prezentują potrzeby małego dziecka, uczniowie, którzy brali udział w programie musieli karmić, przewijać, usypiać i rozpoznawać różne potrzeby wirtualnego dziecka, istotnym celem projektu, który uczniowie realizują we własnych rodzinach, jest to, że pobudza on je członków do rozmów na temat rodzicielstwa, rodziny, małżeństwa, że przy okazji symulacji opieki nad niemowlęciem wspomina się własne dzieciństwo i snuje się plany na przyszłość, zaangażowana jest cała rodzina ucznia, w programie uczestniczyło 140 uczniów;
- **Kurs przedmałżeński** – w programie uczestniczyło 70 uczniów szkół ponadgimnazjalnych;
- **Kurs przedmałżeński** – skierowany do Młodzieży klas 3 zasadniczych szkół zawodowych, prowadzony duszpasterza głuchych – 6 uczniów niesłyszących;
- **„Płodowy zespół alkoholowy FAS”** – program profilaktyczny, w programie udział wzięło 155 uczniów;
- Spotkanie z położną na terenie szkoły – w spotkaniu udział wzięło 12 uczennic;
- Warsztaty na terenie szkół gimnazjalnych i liceów związane z problemem handlu ludźmi i kształceniem umiejętności przygotowania się do roli świadomego rodzica, w warsztatach udział wzięło 300 uczniów.

2. Programy skierowane do rodziców/opiekunów:

- pogadanki i prelekcje podczas zebrań z rodzicami:
  - „Specyfika rozwoju dziecka w wieku przedszkolnym – co wolno, czego nie”;
  - „Być rodzicem”;
  - Rozpoznawanie i akceptowanie uczuć dziecka”;
  - Prawidłowe pełnienie ról rodzicielskich”;
  - „Jak zachęcać dziecko do stania się samodzielnym”;
- udostępnianie treści tematycznych dla rodziców na stronach internetowych przedszkoli, szkół i placówek oświatowych oraz na portalu edukacyjnym;
- udostępnianie materiałów informacyjnych i edukacyjnych dla rodziców na tablicach informacyjnych i w gablotach;
- zajęcia otwarte dla rodziców;
- programy dla rodziców:
  - „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców” – 29 uczestników;
  - Szkoła dla rodziców” – 55 uczestników;
- zajęcia warsztatowe dla rodziców:
  - „Warsztaty umiejętności wychowawczej dla rodziców” – 88 uczestników;
  - „Warsztaty dla Dorosłych Rodziców” – 50 uczestników;
  - „Czego potrzebują dzieci ...” – 70 uczestników;

- „Rozwój psychoseksualny dzieci młodszych” – 14 uczestników;
  - „Jak mówić, żeby dzieci nas słuchały” – 88 uczestników;
  - „Akademia świadomego rodzica” – 48 uczestników;
  - „Doskonalenie kompetencji międzyludzkich” – 15 uczestników;
  - „Szczęśliwe dziecko nas wspólny cel” – 60 uczestników;
  - „Przedszkolak bez agresji” – 24 uczestników;
  - „Jak rozpoznać uczucia i jak o nich rozmawiać” – 75 uczestników;
  - „Jak nie stracić kontaktu z nastolatkiem” – 65 uczestników;
  - „Jak zrozumieć swoje dziecko i motywować do działania” – 25 uczestników;
  - porady i konsultacje indywidualne dotyczące rodzicielstwa i wychowania na terenie jednostek oświaty;
  - zajęcia psychoedukacyjne dla rodziców podnoszące kompetencje wychowawcze – 250 uczestników.
3. Programy skierowane do jednocześnie do rodziców/opiekunów i uczniów:
- warsztaty metodą Weroniki Sherborne;
  - „Gimnastyka na wesoło”;
  - festyny rodzinne;
  - rajdy rodzinne – integracyjne, turystyczno-krajoznawcze;
  - „UNPLAGGED” – program przeciwdziałania przyjmowania substancji uzależniających przez uczniów – Krajowe biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii oraz Ośrodek Rozwoju Edukacji w ramach międzynarodowego projektu finansowanego ze środków unii Europejskiej;
  - „Porozmawiajmy o zdrowiu i Innych Zagrożeniach” – Wojewódzki Program Profilaktyki Używania Substancji Psychoaktywnych, powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, projektem objęto ponad 1 000 uczniów i rodziców;
  - indywidualne spotkania rodziców i Młodzieży z duszpasterzem głuchych;
  - „Nie pal przy mnie proszę”, program edukacji antynikotynowej – Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, w programie udział wzięło ponad 3 000 uczniów i rodziców;
  - „Cygrowobezpiecni.pl – Bezpieczna Szkoła Cyfrowa”, projekt dotyczący poprawy kompetencji pracowników szkoły, uczniów i ich rodziców w zakresie bezpiecznego korzystania z cyberprzestrzeni oraz reagowania na zagrożenia, Ministerstwo Edukacji narodowej, programem objęto około 2 000 uczniów, 1 000 rodziców, 80 nauczycieli;
  - „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, kampania dla szkół podstawowych i gimnazjów, Gminna komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w kampanii udział wzięło około 6 000 uczniów i rodziców;
- Osiągnięte rezultaty:
- rodzice stają się częścią zintegrowanych działań profilaktycznych wobec swoich dzieci;

- aktywne włączenie rodzin w życie szkoły;
- poszerzenie wiedzy rodziców;
- właściwa komunikacja rodzic-dziecko;
- wzbogacenie warsztatu wychowawczego rodziców;
- uświadomienie ważnej roli rodziny pełnionych w niej ról rodzicielskich;
- poszerzenie wiedzy Młodzieży na temat świadomego planowania rodzicielstwa;
- zdobycie wiedzy z zakresu opieki nad niemowlęciem.

Źródło finansowania:

- w ramach środków własnych jednostki oświaty;
- dofinansowanie z budżetu Wydziału Oświaty Urzędu Miasta Szczecin;
- środki zewnętrzne;
- środki pozyskane od darczyńców.

Źródło: materiał opracowany przez Wydział Oświaty Urzędu Miasta Szczecin

Centrum Psychologiczno-Pedagogiczne

1. **„Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”** zgłoszony do systemu rekomendacji przez Ośrodek Rozwoju Edukacji:

- 1 edycja
- warsztaty umiejętności wychowawczych dla rodziców uczniów szkół podstawowych i gimnazjów profilaktyczne w zakresie:
  - granice w wychowaniu;
  - uczucia – radzenie sobie z emocjami;
  - co zamiast karania?;
  - rozwiązywanie konfliktów i problemów;
  - zachęcanie do samodzielności, stosowanie zachęty i pochwały;
- 20 spotkań;
- 40 godzin;
- 29 uczestników.

2. **Warsztaty dla Dobrych Rodziców**, program profilaktyczny dr n.med. Artura Kołakowskiego:

- 2 edycje;
- 20 spotkań;

- 30 godzin;
- 50 uczestników.

Zrealizowane ze środków własnych Centrum Psychologiczno-Pedagogicznego w Szczecinie.

Źródło: materiał opracowany przez Centrum Psychologiczno-Pedagogiczne w Szczecinie

Stowarzyszenie SOS dla Rodziny

Realizacja w latach 2014-2016 programu Fundacji Dzieci Niczyje „**Bezpieczne dzieciństwo**” – organizacja warsztatów dla profesjonalistów oraz dla rodziców małych Dzieci pt. „**Bez klapsa. Jak z miłością i szacunkiem wyznaczać dziecku granice**”. Możliwość skorzystania również przez rodziców w porad, konsultacji z psychologiem. Również w ramach tego programu organizacja w szkołach i przedszkolach warsztatów dla rodziców dotyczących przeżywania przez dzieci złości.

Osiągnięte rezultaty:

- lepsze przygotowanie do pełnienia ról w rodzinie;
- wyższa zdolność do pokonywania trudności, bardziej partnerskie nastawienie do podziału obowiązków rodzicielskich;
- wyższa odpowiedzialność za rozwój dziecka;
- wyższa świadomość odpowiedzialności rodzicielskiej.

Planowana liczba beneficjentów – 50 mieszkańców szczecina.

Liczba osób, które skorzystały z programu –10 osób objętych pomocą indywidualną, 45 rodziców.

Źródło finansowania:

- Fundacja Dajmy dzieciom Siłę – 25 880,00 zł;
- Urząd Miasta Szczecin – 400,00 zł.

Całkowity koszt realizacji projektu – 26 280 zł.

Źródło: materiał opracowany przez Stowarzyszenie SOS dla Rodziny

<p>Popularyzacja i upowszechnianie udziału w przedsięwzięciach typu Szkoła dla Rodziców i przeprowadzanie tego typu przedsięwzięć</p>	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie, inne podmioty realizujące podobne programy</p>	<p>Liczba edycji, liczba spotkań, liczba godzin, liczba uczestników, liczba rodzin, liczba realizowanych programów, w tym specjalnie dedykowanych dla grup z określonym typem problemów, koszt realizacji z budżetu Miasta, liczba organizatorów</p>	<p>Poznanie i wykształcenie sposobów i technik: wyznaczania granic i stawiania wymagań bez stosowania przemocy, umiejętności otwartego wyrażania uczuć, rozwiązywania sporów i konfliktów, stosowania wzmocnień pozytywnych i budowania samodzielności, wzrost wiedzy z zakresu psychoedukacji rozwoju, kreowanie postawy współpracy i współdziałania wzmocnianie postawy odpowiedzialności obojga rodziców za rozwój dziecka.</p>
---	---	--	--

REALIZACJA DZIAŁAŃ

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie

„Szkoła dla Rodziców”

„Szkoła dla Rodziców” to program napisany i realizowany przez asystentów rodzin zatrudnionych w Rejonowych Ośrodku Pomocy Rodzinie, realizujących zadania w ramach ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, skierowany do rodzin objętych pomocą w formie asystentury rodzinnej.

Program jest jednym z bardziej skutecznych form pracy asystentów rodzin z rodzinami niewydolnymi wychowawczo.

Głównym jego celem było podwyższenie kompetencji wychowawczych rodziców oraz poprawa relacji pomiędzy rodzicami a dziećmi.

Program był realizowany pod jednym wspólnym tytułem ”Szkoła dla Rodziców”, każdy Rejonowy Ośrodek realizował go we własnym zakresie i pod własnym wewnętrznym tytułem:

Bezpośrednim celem programu było nabycie przez uczestników warsztatów umiejętności wychowawczych:

- aktywne, wspierające słuchanie;
- nawiązanie efektywnej współpracy z dzieckiem;
- modyfikowanie niepożądanych zachowań dziecka bez stosowania przemocy;
- wyrażania oczekiwań i ograniczeń, tak by były przez dziecko respektowane;
- rozpoznawanie, wyrażanie i akceptowanie uczuć;
- radzenie sobie z „trudnymi” uczuciami;

- rozwój pozytywnego i realistycznego obrazu siebie, swoich możliwości i zdolności, wzrost zaufania do siebie samego;
- mądre wspieranie procesu usamodzielniania się dziecka.

Wyznaczono również cele długofalowe:

- uświadomienie rodzicom, że skuteczność wychowania w znacznym stopniu zależy od osoby wychowującej – aby zmienić dziecko, należy zacząć od siebie;
- ukazanie prawdy, że skuteczne wychowanie nie może mieć miejsca, jeśli wychowujący nie opiera się na jasnych i czytelnych wartościach, które sam posiada i realizuje;
- pogłębienie samoświadomości i refleksji na temat skuteczności określonych metod wychowawczych, ułatwienie zakwestionowania niektórych funkcjonujących stereotypów i mitów w zakresie wychowania;
- umacnianie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu poprzez naprawę i ochronę już istniejących więzi emocjonalnych, budowanie klimatu zaspokajającego potrzeby miłości, bezpieczeństwa i akceptacji.

1. Rejonowy Ośrodek Pomocy Rodzinie Północ

„Moje dziecko mnie nie słucha”

Działaniami objęto rodziny z niewydolnością opiekuńczo-wychowawczą.

Program był realizowany w dwóch edycjach.

W czasie trwania zajęć z rodzicami, zapewniono opiekę dla dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym, realizowaną w ramach zajęć Klubu dziecięcego Słoneczko. Były to zajęcia edukacyjne, sportowe z elementami zabawy.

W programie uczestniczyły **24** osoby.

2. Rejonowy Ośrodek Pomocy Rodzinie Prawobrzeże

„Szkoła dla Rodziców”

Zajęcia miały charakter warsztatów, przy aktywnym udziale uczestników.

Program był realizowany w dwóch edycjach.

Zajęcia miały charakter warsztatów, przy aktywnym udziale uczestników.
Bezpośrednim celem programy było nabycie przez uczestników umiejętności wychowawczych. Wyznaczone zostały również cele długofalowe.

Program ukończyło **18** osób.

3. Rejonowy Ośrodek Pomocy Rodzinie Zachód

„Szkoła dla Rodziców”

Zajęcia miały charakter warsztatów, przy aktywnym udziale uczestników.
Program był realizowany w dwóch edycjach.
Bezpośrednim celem programy było nabycie przez uczestników umiejętności wychowawczych.
W czasie uczestniczenia rodziców w warsztatach, dzieci miały zapewnioną opiekę przez asystentów rodzin.

Program ukończyło **16** osób.

Łącznie w programie uczestniczyły **32** osoby.

„Złość nie jest zła – czyli jak radzić sobie z negatywnymi emocjami”

„Złość nie jest zła – czyli jak radzić sobie z negatywnymi emocjami” w punkcie konsultacyjnym przez pracowników MOPR w Szczecinie”:

- liczba osób korzystających z poszczególnych modułów warsztatów (dwie edycje):
  - grupa: 6-9 lat – 23 osób;
  - grupa: 10-14 lat – 29 osoby;
  - grupa: rozwoju osobistego dla osób doznających przemocy w rodzinie – Program edukacyjno-profilaktyczny – warsztaty dla kobiet doznających przemocy domowej – 18 kobiet;
  - grupa: warsztaty dla rodziców „Bunt nastolatka – jak sobie radzić”, Program edukacyjno-profilaktyczny dla rodziców dzieci w okresie dorastania (13-19 lat) – 27 osób.

Program realizowany ze środków Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Asystent Rodziny Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej na rok 2016

W 2016 r. wydatkowano:

- **1 135 730,04 zł** na wynagrodzenie dla **30** (według stanu zatrudnienia na dzień 31 grudnia 2016 r.) **asystentów rodzin**;
- **667 144,30 zł** na wynagrodzenie dla **20** (według stanu zatrudnienia na dzień 31 grudnia 2016 r.) **koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej**.

Źródło: materiał opracowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie

Wydział Spraw Społecznych

„Szkoła dla rodziców:”

Cele:

- podnoszenie umiejętności i kompetencji rodzicielskiej;
- poszerzania wiedzy o psychofizycznych i społecznych uwarunkowaniach rozwoju dziecka z elementami edukacji ekonomicznej;
- szeroko rozumianego planowania budżetu gospodarstwa domowego;
- podnoszenia umiejętności rodzicielskiej szczególnie w zakresie motywowania, wzmacniania postaw pozytywnych bez udziału przemocy;
- mediacje i umiejętności konstruktywnego rozwiązywania sporów i konfliktów;
- wzmacnianie celów wychowawczych;
- nabycie umiejętności wytyczania granic i jasnego stawiania wymagań;
- rozpoznawania, wyrażania i akceptacja uczuć;
- modyfikowanie niepożądanych zachowań dziecka;
- stymulowanie rozwoju i budowanie poczucia własnej wartości członków rodziny;
- nabywanie oraz pogłębianie wiedzy i umiejętności w zakresie przygotowania do porodu, zdrowego stylu życia w okresie ciąży oraz czynności opiekuńczo-pielęgnacyjno-higieniczne w stosunku do dziecka.

Adresaci – rodzice małych dzieci, bądź osoby spodziewające się dzieci, w szczególności osoby pozostające pod opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Szczecinie.

Organizatorzy:

- 1) Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana”;
- 2) Fundacja „Rodzina-Rozwój- Sukces”;
- 3) Stowarzyszenie „Zrozumieć”;

4) Zachodniopomorskie Stowarzyszenie Mediatorów.

Przeprowadzono 5 cykli warsztatów, w ciągu 1984 godzin

Liczba osób, które wzięły udział w warsztatach – **83**.

Źródło finansowania – budżet Gminy Miasto Szczecin.

Koszt realizacji zadania **24 000,00 zł**.

Źródło: materiał opracowany przez Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin

Stowarzyszenie SOS dla Rodziny

Realizacja w latach 2014-2016 programu Fundacji Dzieci Niczyje „**Bezpieczne dzieciństwo**” – organizacja warsztatów dla profesjonalistów oraz dla rodziców małych dzieci pt. „Bez klapsa. Jak z miłością i szacunkiem wyznaczać dziecku granice.” Możliwość skorzystania również przez rodziców z porad – konsultacji z psychologiem. Również w ramach tego programu w tym roku, tj. 2016 organizacja w szkołach i przedszkolach warsztatów dla rodziców dotyczących przeżywania przez dzieci złości.

Osiągnięte rezultaty:

- poznanie i wykształcenie sposobów i technik wyznaczania granic i stawiania wymagań bez stosowania przemocy;
- nabycie umiejętności otwartego wyrażania uczuć, rozwiązywania sporów, konfliktów, stosowania wzmocnień pozytywnych i budowania samodzielności;
- wzrost wiedzy z zakresu psychoedukacji rozwoju;
- kreowanie postawy współpracy i współdziałania obojga rodziców.

Planowana liczba beneficjentów – 50 mieszkańców Szczecina.

Liczba osób, które skorzystały z projektu – **10** osób objętych pomocą indywidualną i **45** rodziców.

Źródło finansowania:

- Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę – 25 880,00 zł;
- Urząd Miasta Szczecin – 400,00 zł.

Całkowity koszt realizacji projektu – **26 280,00 zł**.

Źródło: materiał opracowany przez Stowarzyszenie SOS dla Rodziny

<p>Promocja wartości i zasad wychowania bez przemocy</p>	<p>Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin, podmioty realizujące programy: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie, placówki wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki oświatowe, instytucje kultury, kluby sportowe, inne podmioty pozarządowe, podmioty utrzymujące kontakt z rodzicami, media</p>	<p>Liczba wydarzeń, działań realizowana w danym okresie, liczba adresatów, zidentyfikowane koszty realizacji ze środków publicznych</p>	<p>Upowszechnianie wiedzy o skutecznych oddziaływaniach, metod i technik postępowania z dziećmi, pozwalających czerpać satysfakcję z bycia rodzicem</p>
--	---	---	---

REALIZACJA DZIAŁAŃ

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie

1. **Kampania społeczna „Biała wstążka”** – zorganizowana i prowadzona przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie

W 2016 r. VI Kampania „Biała Wstążka” odbyła się pod hasłem:

„Gen przemocy”

- kampania odbyła się w dniach od 25 listopada do 6 grudnia;
- inauguracja Kampanii miała miejsce w dniu 24 listopada konferencją skierowaną do przedstawicieli placówek ochrony zdrowia, oświaty, wymiaru sprawiedliwości, kurateli sądowych, policji, prokuratury oraz osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemoc – w konferencji udział wzięło 183 osób;
- 29 listopada w kinie Pionier 1907 dla uczniów szczecińskich szkół ponadgimnazjalnych odbyła się projekcja filmu „Mustang” w reżyserii Deniz Gamze, po projekcji odbyła się dyskusja uczniów z ekspertami na temat przeciwdziałania zjawisku przemoc, uczestniczyło 82 osób;
- w czasie trwania Kampanii wprowadzono dodatkowe dyżury prawników, terapeutów, psychologów, policjantów, kuratorów sądowych, pracowników socjalnych w Punkcie Konsultacyjnym ds. Uzależnień i Przemocy w Rodzinie przy al. Papieża Jana Pawła II 42 i w filiach terenowych;
- patronat honorowy nad kampanią objął Prezydent Miasta Szczecin;
- patronat medialny objęli: TVP Szczecin, Kurier Szczeciński, Radio Plus;
- partnerami kampanii byli: Komenda Miejska Policji w Szczecinie, Azoty Arena, , kino „Pionier 1907”, 13MUZ.

Wkład finansowy Gminy Miasto Szczecin w kampanię wyniósł: **8 825,10 zł.**

Źródło: materiał opracowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie

Placówki oświatowe

Okres realizacji: rok 2016

1. Realizacja szkolnego programu wychowawczego i szkolnego programu profilaktyki:
  - wszystkie przedszkola, szkoły i placówki oświatowe realizowały (kontynuowały realizację) programów wychowawczych oraz programów profilaktycznych opracowanych na rok szkolny 2015/2016 i 2016/2017, jest to obowiązek prawny każdej jednostki systemu oświaty, przy konstruowaniu ww. programów brane były pod uwagę cztery aspekty wychowania:
    - wspomaganie naturalnego rozwoju (czyli promocja zdrowia);
    - kształtowanie sposobu myślenia i postaw uznawanych za pożądane;
    - profilaktykę zachowań ryzykownych;
    - korekcje deficytów i urazów.
2. Realizacja programów, przedsięwzięć i kampanii uzupełniających ww programy wychowawcze i programy profilaktyki:

- **„Bezpieczna i Przyjazna Szkoła”** – Rządowy program kładący nacisk na kształtowanie wspierającego środowiska szkolnego, rozwijanie kompetencji wychowawczych i profilaktycznych nauczycieli, ograniczenie do minimum środków restrykcyjnych na rzecz rozwijania u uczniów umiejętności rozwiązywania sytuacji konfliktowych, przeciwdziałania agresji i przemocy, w tym cyberprzemocy, uzależnieniom, kształtowanie postaw akceptujących różnorodność, tworzenie warunków dla otwartego dialogu i skutecznej kadry pedagogicznej z uczniami i ich rodzicami, działań rozwijających profilaktykę rówieśniczą i profilaktykę zintegrowaną – Ministerstwo Edukacji narodowej, Kuratorium Oświaty, programem objęto około 6 000 uczniów;
- **„Bezpieczny przedszkolak”** – program dla Dzieci w wieku przedszkolnym, rodziców i personelu przedszkoli, kładący nacisk na zdrowie i bezpieczeństwo dzieci, program realizowany w ramach środków własnych przedszkoli, programem objęto około 1 000 dzieci i rodziców;
- **„Spójrz inaczej”** – program wychowawczo-profilaktyczny dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów kładący nacisk na profilaktykę powstawania negatywnych zachowań u dzieci i Młodzieży, naukę rozumienia siebie i innych, rozpoznawania i zaspokajania własnych potrzeb i wyrażania emocji w konstruktywny sposób oraz lepsze radzenie sobie z różnymi problemami, aby nie sięgały po środki uzależniające – rekomendacja Ministerstwa Edukacji Narodowej, Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, programem objęto 380 uczniów;
- **„Przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej”** – zajęcia w ramach programu Tydzień Bezpieczeństwa, w zajęciach uczestniczyło 120 uczniów;
- **„Dziecko też człowiek. STOP przemocy w rodzinie”**, w zajęciach uczestniczyło 396 uczniów;
- **„Złość nie jest zła”** – kampania, uczestniczyło w niej 80 uczniów;
- **„Przemoc wychowawcza – jak unikać przemocy w wychowaniu”** – warsztaty dla 28 rodziców;
- **„Komunikacja bez przemocy”** – warsztaty dla 110 uczniów;
- **„Budowanie systemu wartości o charakterze uniwersalnym i wspieranie rozwoju moralnego dzieci”** – zajęciami objęto 125 dzieci;
- trening zastępowania agresji metodą ART., programem objęto 112 uczniów;
- **„Porozmawiajmy o agresji”** – program skierowany do 75 uczniów;
- **„Chrońmy Dzieci”** – program Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę, liczba uczestników 412;
- **„Nic nie usprawiedliwia przemocy”** – program, z którego skorzystało 240 uczniów;
- **„Bezpieczeństwo dziecka”** – program, którym socjeto 803 uczniów;
- **„Rodzicu bądź świadomy”** – Kampania Komendy Miejskiej Policji;
- **„Tydzień bezpieczeństwa”** – akcja w ramach kampanii społecznych;
- **„Agresja, przemoc – widzę, reaguję”** – zajęcia warsztatowe, w których uczestniczyło 143 uczniów;
- **„Reaguj na Przemoc – Masz Prawo”** – szkolenie rady pedagogicznej w ramach programu profilaktycznego Komendy Miejskiej Policji, programem objęto ponad 1 100 nauczycieli;
- **„Szkoła w lokalnym systemie przeciwdziałania przemocy rodzinie”**, programem objęto 290 nauczycieli;
- **„Procedura Niebieskich Kart w teorii i praktyce szkolnej”**, programem objęto 56 nauczycieli;
- **„Bezpieczeństwo w szkole”**, programem objęto 50 nauczycieli;

- „Zespół dziecka krzywdzonego”, programem objęto 38 nauczycieli;
- „Identyfikacja symptomów krzywdzonego dziecka”, programem objęto 38 nauczycieli;
- „Agresja i przemoc w szkole”, programem objęto 38 nauczycieli;
- „Jeśli nie agresja, to co?”, programem objęto 38 nauczycieli;
- „Dyskryminacja i przemoc w szkole”, programem objęto 36 nauczycieli;
- „Poszukiwanie lepszych niż kara sposobów uczenia dziecka samodyscypliny”, programem objęto 24 nauczycieli;
- „Rozpoznawanie przemocy seksualnej”, programem objęto 13 nauczycieli;
- „Skąd się wzięła przemoc”, programem objęto 12 nauczycieli;
- „Przemoc w rodzinie”, programem objęto 12 nauczycieli;
- „Podejrzanie krzywdzenia dziecka”, programem objęto 10 nauczycieli;
- „Równa szkoła – bez dyskryminacji i przemocy”, programem objęto 3 nauczycieli;
- **„Jak pracować z ofiarą i sprawcą przemocy”**, programem objęto 2 nauczycieli.

Osiągnięte efekty:

- poprawa sytuacji wychowawczej uczniów;
- wysokie wyniki w nauczaniu i zachowaniu;
- zmniejszenie liczby zachowań przemocowych wśród uczniów;
- zaktywizowanie uczniów do działań na rzecz potrzebujących;
- przestrzeganie norm społecznych oraz obowiązujących w szkole i w domu;
- poprawa relacji między rówieśnikami;
- poprawa komunikacji pomiędzy rodzicem a dzieckiem;
- wzrost kompetencji rozpoznawania i respektowania potrzeb dzieci oraz ich praw;
- zmniejszenie się występowania zachowań niepożądanych.

Źródło finansowania:

- w ramach budżetu oświaty/bezpłatnie

Źródło: materiał opracowany przez Wydział Oświaty Urzędu Miasta Szczecin

Centrum Psychologiczno-Pedagogiczne

1. Zajęcia z edukacji matematycznej i przyrodniczej, rozwijanie kompetencji czytelniczych oraz upowszechnianie czytelnictwa przez upowszechniania czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży poprzez prowadzenie zajęć z dziećmi i warsztatów dla zainteresowanych nauczycieli przedszkoli, oddziałów przedszkolnych i szkół podstawowych:
  - 4 spotkania (dzieci i rodzice);
  - 20 osób;
  - 2 spotkania (nauczyciele);
  - 18 osób.
2. „Profilaktyka agresji i przemocy” – lekcje w Gimnazjum Nr 34:
  - 4 spotkania;
  - 100 uczestników.

Zrealizowano ze środków własnych Centrum Psychologiczno-Pedagogicznego.

Źródło: materiał opracowany przez Centrum Psychologiczno-Pedagogiczne

Komenda Miejska Policji

1. W 2016 r. w ramach programu profilaktycznego **„Reaguj na przemoc – masz prawo”** zrealizowano spotkania z opiekunami dzieci w placówkach oświatowych (przedszkolach, szkołach podstawowych, ponadpodstawowych oraz ośrodkach szkolno wychowawczych) pod kątem właściwego reagowania na przemoc:
  - 15 szkoleń dla Rad Pedagogicznych
  - liczba uczestników – około 300 nauczycieli.
2. W grudniu 2016 r. wdrożono akcję profilaktyczną **„Mój przyjaciel Miś”**, której celem było zminimalizowanie trudnej sytuacji dzieci, które doświadczyły lub są świadkami przemocy. Misie były przekazywane dzieciom podczas interwencji domowej lub podczas kontaktu z policjantem, wówczas gdy rodzice niewłaściwie sprawowali opiekę.
3. Na terenie szczytu był realizowany projekt **„Vademecum seniora”**, którego celem była poprawa poziomu bezpieczeństwa, zmniejszenie liczby ofiar przestępstw wśród osób starszych oraz nauka bezpiecznych zachowań w sytuacji zagrożenia, także przemocy w rodzinie. Cykl spotkań miał na celu przekazanie wiedzy na temat sposobu działania sprawców i sposobów zapobiegania zdarzeniom o charakterze kryminalnym. Zajęcia konkretyzowały właściwe zachowanie, uczyły prawidłowych nawyków oraz kształtowały umiejętności szukania pomocy w sytuacji zagrożenia.

Podjęte działania interwencyjne w 2016 r.

- 1) liczba zatrzymań sprawców przemocy w rodzinie – 57;
- 2) liczba złożonych wniosków do Prokuratury o zastosowanie środków zapobiegawczych – 54;
- 3) liczba zastosowanych środków zapobiegawczych – 44;
- 4) liczba złożonych wniosków do Sądu o zastosowanie środków zapobiegawczych – 4;
- 5) liczba wniosków w tym z art. 335§1 kpk, do Sądu w przedmiocie zastosowania ww. środków karnych lub probacyjnych – 25.

Źródło: materiał opracowany przez Komenda Miejska Policji w Szczecinie

Stowarzyszenie SOS dla Rodziny

Okres realizacji:

- 15.08.2016 r. – 31.12.2016 r.;
- 01.01.2016 r. – 31.12.2016 r.

Realizacja w latach 2014-2016 programu Fundacji Dzieci Niczyje „Bezpieczne dzieciństwo” – organizacja warsztatów dla profesjonalistów oraz dla rodziców małych dzieci pt. „Bez klapsa. Jak z miłością i szacunkiem wyznaczać dziecku granice.” Możliwość skorzystania również przez rodziców z porad – konsultacji z psychologiem. Również w ramach tego programu w tym roku, tj. 2016 organizacja w szkołach i przedszkolach warsztatów dla rodziców dotyczących przeżywania przez dzieci złości.

Osiągnięte rezultaty:

- upowszechnianie wiedzy o skutecznych oddziaływaniach metod i technik postępowania z dziećmi, pozwalających czerpać satysfakcję z bycia rodzicem.

Planowana liczba beneficjentów – 50 mieszkańców Szczecina

Liczba osób, które skorzystały z projektu:

- 10 osób objętych pomocą indywidualną;
- 45 rodziców.

Źródło finansowania:

- Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę – 25 880,00 zł;

– Urząd Miasta Szczecin – 400,00 zł.

Całkowity koszt realizacji projektu – 26 280,00 zł.

Źródło: materiał opracowywany przez Stowarzyszenie SOS dla Rodziny

3 cel operacyjny
Wyrównywanie szans w dostępie do dóbr, usług publicznych dla rodzin z dziećmi

Działania	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki monitoringu	Przewidywane rezultaty
Upowszechnianie instrumentu kart rodzinnych - miejskiej, krajowej, metropolitalnej, i zapowiadanej wojewódzkiej	Urząd Miasta Szczecin, Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, inne gminy, podmioty oferujące usługi, ulgi i rabaty w ramach kart	Liczba wydanych kart, liczba rodzin korzystających, liczba dających się zidentyfikować usług dóbr i ulg pozyskanych dzięki karcie, liczba podmiotów oferujących ulgi dla posiadaczy kart, dająca się zidentyfikować wartość udzielonych ulg i rabatów	Wyrównywanie szans i ułatwiony dostęp do usług publicznych dla rodzin z dziećmi, wspieranie rodzin wielodzietnych, promocja wartości dużych rodzin, przeciwdziałanie stereotypom towarzyszącym wielodzietności, zwiększanie gotowości do posiadania dzieci

REALIZACJA DZIAŁAŃ

Od sierpnia 2012 r. na terenie Gminy Miasto Szczecin funkcjonuje **program Szczecin Przyjazny Rodzinie (SPR)** (Uchwała Nr XXI/588/12 Rady Miasta Szczecin z dnia 16 lipca 2012 r. w sprawie wprowadzenia na terenie miasta Szczecin programu SZCZECIN PRZYJAZNY RODZINIE oraz o zmianie innych uchwał (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2012 r. poz. 1852, z 2013 r. poz. 179, poz. 2860, z 2014 r. poz. 391, z 2015 r. poz. 3145). Program jest elementem polityki społecznej realizowanej przez Gminę Miasto Szczecin, którego celem jest:

1. zwiększenie dostępności różnego rodzaju dóbr kultury oraz usług związanych z wypoczynkiem, sportem, rekreacją, turystyką i edukacją, oferowanych przez jednostki organizacyjne Gminy Miasto Szczecin,
2. zwiększenie dostępności usług i towarów oferowanych przez inne podmioty biorące udział w Programie,
3. wsparcie rodzin w procesie wychowawczym.

Program Szczecin Przyjazny Rodzinie składa się z dwóch modułów:

1. **Szczecińskiej Karty Rodzinnej (SKR)**, która przeznaczona jest dla rodzin posiadających dwoje i więcej dzieci
2. **Szczecińskiej Karty Seniora (SKS)**, o którą mogą ubiegać się osoby 65+

Udział w programie zapewniał:

1. ulgi w lokalnym transporcie zbiorowym dla dzieci i rodziców, w tym bilety miesięczne i trzymiesięczne za symboliczną złotówkę dla uczniów szkół podstawowych;

2. ulgi w miejskich instytucjach kultury (np. Filharmonii Szczecińskiej, Teatrze Współczesnym, Teatrze Lalek „Pleciuga”, Muzeum Techniki i Komunikacji, Szczecińska Agencja Artystyczna) oraz na basenach (MOSRiR, ZSO Nr 3, SP Nr 51 i 55, CKS oraz „Arkonka”);
3. ulgi, zniżki i oferty bezpłatne sektora prywatnego, którzy zawarli z Gminą porozumienia o współpracy przy realizacji Programu - z zakresu zdrowia, transportu, kultury i rozrywki, urody, edukacji, gastronomii, sportu, turystyki, wypoczynku i innych.

Ponadto, posiadacze Szczecińskiej Karty Rodzinnej mogą:

1. Korzystać z ulg i zniżek za pobyt (drugiego i kolejnego) dziecka w żłobku lub/oraz przedszkolu;
2. Wypożyczyć darmowo podręczniki dla uczniów szkół podstawowych w przypadku rodzin z trójką dzieci i więcej;

W 2015 r. wydano **9 759 Szczecińskich Kart Rodzinnych**. O wydanie karty wystąpiło 3 106 rodzin. Natomiast w roku 2016 liczba nowych rodzin, które złożyły wnioski o wydanie kart SKR wyniosła 2 613.

W 2016 r. wydano 9 066 kart SKR.

Liczba posiadaczy Szczecińskiej Karty Rodziny na dzień 31 grudnia 2016 r. wniosła **34 911**.

Porozumienie w sprawie współpracy przy realizacji Programu Szczecin Przyjazny Rodzinie w 2016 r. podpisało 51 partnerów, w następujących kategoriach:

- dom i ogród – 3;
- edukacja i szkolenia – 6;
- kultura i rozrywka – 2;
- moda – 5;
- sport, wypoczynek i turystyka – 7;
- zdrowie i uroda – 8;
- usługi różne 20.

Łącznie liczba partnerów wynosi **260**

Wydatki poniesione przez Gminę Miasto Szczecin dotyczą wyrobienia karty SKR, kosztów związanych z realizacją zadania, obejmują również wysokość ulg i zniżek udzielonych przez instytucje kultury oraz obiekty sportowe realizujące Program na mocy zawartych porozumień, co stanowi kwotę ok. **4 500 000 zł**, w tym 3 581 047,00 zł na sprzedaż biletów miesięcznych i trzymiesięcznych dla uczniów szkół podstawowych.

Uchwałą Nr 85 Rady Ministrów z dnia 27 maja 2014 r. został ustanowiony rządowy program dla rodzin wielodzietnych, którego zasady uregulowane zostały w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 27 maja 2014 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu dla rodzin wielodzietnych. Powyższe przepisy obowiązywały od 16 czerwca 2014 r. do dnia 31 grudnia 2014 r. Od 1 stycznia 2015 r. obowiązuje ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2014 r., poz. 1863).

Karta Dużej Rodziny to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Jej posiadacze

mają możliwość tańszego korzystania z oferty instytucji kultury, ośrodków rekreacyjnych czy księgarni na terenie całego kraju. Posiadanie Karty ułatwia więc dużym rodzinom dostęp do rekreacji oraz obniża koszty codziennego życia.

Posiadacze Karty Dużej Rodziny mogą korzystać z oferty w ponad 10 tys. miejsc zgłoszonych przez prawie tysiąc firm i instytucji z całej Polski.

Wykaz zniżek zamieszczony jest na stronie internetowej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej www.mpips.gov.pl oraz na stronach www.rodzina.gov.pl oraz www.empatia.mpips.gov.pl. Wykaz ten jest na bieżąco aktualizowany. Miasto nie posiada informacji o ilości udzielonych ulg i nie monitoruje tego procesu.

W Gminie Miasto Szczecin Karty Dużej Rodziny przyznaje Prezydent Miasta na wniosek członka rodziny wielodzietnej.

W 2016 roku wydano **2 239 Kart Dużej Rodziny**, z wnioskiem o wydanie karty wystąpiło 416 rodzin.

Liczba rodzin wielodzietnych posiadających Kartę Dużej Rodziny dla Gminy Miasto Szczecin, na dzień 31 grudnia 2016 r. wyniosła **2 013**.

Od początku realizacji ustawy tj. od dnia 5 grudnia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2016 r. dla rodzin Gminy Miasto Szczecin wydano **10 674 Kart Dużej Rodziny**.

Wydatki poniesione na realizację ustawy przez Gminę Miasto Szczecin:

- 2014 r. – 651,89 zł;
- 2015 r. – 13 412,06 zł;
- 2016 r. – 6 005,88 zł.

Łącznie – **20 069,83 zł**.

Źródło: materiał opracowany przez Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin

Rekomendacje dla uzyskania lokalu mieszkalnego z zasobów komunalnych	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie, Zakład Budownictwa i Lokali Komunalnych w Szczecinie	Liczba wniosków rekomendowanych o preferencje w uzyskaniu lokalu mieszkalnego dla rodzin z dziećmi z zasobów Gminy, liczba rodzin z dziećmi i osób pełnoletnich opuszczających pieczę zastępczą, które otrzymały mieszkanie z zasobów komunalnych	Poprawa warunków mieszkaniowych dla rodzin z dziećmi, usamodzielnianych podopiecznych dorastających w pieczy zastępczej
--	--	---	---

REALIZACJA DZIAŁAŃ

W 2016 r.:

- **368** wniosków rekomendowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie o preferencje w uzyskaniu lokalu mieszkalnego z zasobów Gminy;

- 2 osoby otrzymały mieszkanie z zasobów komunalnych, które opuściły pieczę zastępczą.

Źródło: materiał opracowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie

Mieszkalnictwo chronione dla bezdomnych rodzin z dziećmi	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie, inne podmioty prowadzące takie usługi	Liczba mieszkań chronionych dla tej kategorii odbiorców, liczba miejsc, liczba korzystających koszt realizacji z budżetu Miasta	Utrzymanie opieki rodzicielskiej przez osoby nieposiadające odpowiednich warunków mieszkaniowych
--	---	---	--

REALIZACJA DZIAŁAŃ

W 2016 r. **Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie** prowadził 5 mieszkań chronione skierowane do osób i rodzin dotkniętych bezdomnością

- liczba miejsc - **29**;
- w ciągu roku z mieszkania skorzystało **45** osób bezdomnych;

W tym jedno mieszkanie dla osób znajdujących się w kryzysie.

Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby tam przebywające do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Mieszkanie chronione zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną.

Źródło: materiał opracowywany przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie

Stowarzyszenie SOS dla Rodziny

Okres realizacji: 01.01.2016 r. – 31.12.2016 r.

W ramach Ośrodka Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przystępem dostępne jest mieszkanie chronione dla osób pokrzywdzonych przestępstwem, gdzie nie raz schronienie uzyskały m.in. kobiety, które uciekając przed sprawcą przemocy znalazły schronienie właśnie w mieszkaniu chronionym prowadzonym przez Ośrodek.

Osiągnięte rezultaty:

- utrzymanie opieki rodzicielskiej przez osoby nieposiadające odpowiednich warunków mieszkaniowych.

Planowana liczba beneficjentów – 500 mieszkańców województwa zachodniopomorskiego.

Liczba osób, które skorzystały z projektu – 25 osób w mieszkaniu chronionym

Źródło finansowania:

- Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej

Całkowity koszt realizacji projektu – 840 000,00 zł.

Źródło: materiał opracowany przez Stowarzyszenie SOS dla Rodziny

4 cel operacyjny
Udzielanie wsparcia materialnego

Działania	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki monitoringu	Przewidywane rezultaty
Udzielanie świadczeń z pomocy społecznej	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie	Liczba rodzin z dziećmi korzystających ze świadczeń, rodzaje świadczeń, ich liczba i wartość	Lepsze zaspokojenie potrzeb, motywowanie do zmiany sytuacji poprzez warunkowanie pomocy w ramach dostępnych rozwiązań prawnych

REALIZACJA DZIAŁAŃ

Rodziny z dziećmi korzystające z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Szczecinie w 2016 r.

Rodzaje świadczeń	Liczba rodzin z dziećmi	Liczba przyznanych świadczeń	Kwota przyznanej pomocy w zł
Zasiłek stały	703	896	253 577,59
Zasiłek okresowy	1 354	7 149	2 869 598,51
Zasiłek celowy i w naturze	1 484	4 473	1 114 151,91
Usługi opiekuńcze	12	3 955	64 998,20
Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	1 609	192 350	2 320 641,64

wyszczególnienie		liczba rodzin	liczba osób w tych rodzinach
RODZINY Z DZIEĆMI ogółem		1 961	6 945
o liczbie dzieci	1	897	2 328

	2	636	2 335
	3	269	1 265
	4	104	605
	5	36	248
	6	17	99
	7 i więcej	7	65

Źródło: materiał opracowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie.

Pomoc przyzna na podstawie Ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomoc państwa w wychowywaniu dzieci:

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie

W 2016 r. wypłacono świadczenia dla 787 dzieci będących w rodzinnej pieczy zastępczej 31 dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo wychowawczych typu rodzinnego, na kwotę 3 197 711zł.

Szczecińskie Centrum Świadczeń

W okresie od kwietnia 2016 r. do marca 2017 r.z pomocy w tej formie skorzystało powyżej 21 000 rodzin, około 30 000 dzieci. Pomoc udzielono na kwotę 168 501 436,96 zł.

Udzielanie świadczeń z dodatkami: rodzinnych, opiekuńczych, alimentacyjnych, dodatków mieszkaniowych i energetycznych dla rodzin z dziećmi	Szczecińskie Centrum Świadczeń	Liczba rodzin z dziećmi korzystających ze świadczeń, rodzaje świadczeń, ich liczba i wartość	Poprawa kondycji ekonomicznej rodzin z dziećmi, w szczególności wielodzietnych, z dzieckiem o specjalnych potrzebach z tytułu niepełnosprawności , wspieranie rodziców z takim problemem
--	--------------------------------	--	--

REALIZACJA DZIAŁAŃ

WYSZCZEGÓLNIENIE		2016 r.
ZASIŁKI RODZINNE I DODATKI DO ZASIŁKÓW RODZINNYCH		
Liczba rodzin	1	5 733
Kwota świadczeń w złotych	2	20 856 313
JEDNORAZOWY DODATEK Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA (ujmowany w pozycji „Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych)		
Liczba świadczeń	3	771
Kwota świadczeń w złotych	4	687 842
JEDNORAZOWA ZAPOMOGA Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA		
Liczba świadczeń	5	2 752
Kwota świadczeń w złotych	6	2 752 000
ŚWIADCZENIA OPIEKUŃCZE		
ŚWIADCZENIE PIEŁĘGNACYJNE		
Liczba świadczeń	7	10 264
Kwota świadczeń w złotych	8	13 273 664
DODATEK DO ŚWIADCZENIA PIEŁĘGNACYJNEGO		
Liczba świadczeń	9	0
Kwota świadczeń w złotych	10	0
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY - Ogółem		
Liczba świadczeń	11	81 579
Kwota świadczeń w złotych	12	12 481 587
W tym: (od poz. 13 do poz. 20)		
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY DLA NIEPEŁNOSPRAWNEGO DZIECKA		
Liczba świadczeń	13	18 596
Kwota świadczeń w złotych	14	2 845 188
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY DLA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ W WIEKU POWYŻEJ 16 ROKU ŻYCIA O ZNACZNYM STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI		
Liczba świadczeń	15	34 440
Kwota świadczeń w złotych	16	5 269 320

ZASIŁEK PIELĘGNACYJNY DLA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ W WIEKU POWYŻEJ 16 ROKU ŻYCIA O UMIARKOWANYM STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI, KTÓRA POWSTAŁA PRZED UKOŃCZENIEM 21 ROKU ŻYCIA		
Liczba świadczeń	17	24 355
Kwota świadczeń w złotych	18	3 726 315
ZASIŁEK PIELĘGNACYJNY DLA OSOBY, KTÓRA UKOŃCZYŁA 75 LAT		
Liczba świadczeń	19	4 188
Kwota świadczeń w złotych	20	640 764
SPECJALNY ZASIŁEK OPIEKUŃCZY		
Liczba świadczeń	21	2 142
Kwota świadczeń w złotych	22	1 110 040
ZASIŁEK DLA OPIEKUNA		
Liczba świadczeń	23	2 346
Kwota świadczeń w złotych	24	1 217 355
ŚWIADCZENIE Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO		
Liczba osób	25	2 969
Liczba rodzin	26	2 074
Kwota świadczeń w złotych	27	15 073 994
DODATKI MIESZKANIOWE		
Liczba gospodarstw domowych	28	4 996
Kwota świadczeń w złotych	29	11 441 781
DODATKI ENERGETYCZNE		
Liczba gospodarstw domowych	30	1 793
Kwota świadczeń w złotych	31	207 631

Źródło: dane wykorzystane z Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2016 na podstawie danych Szczecińskiego Centrum Świadczeń.

Pomoc materialna dla dzieci i młodzieży na podstawie ustawy o systemie oświaty	Wydział Oświaty Urzędu Miasta Szczecin, placówki oświatowe	Liczba uczniów korzystających ze stypendiów edukacyjnych i socjalnych, liczba osób korzystających z ulg za odpłatne usługi opiekuńczo-edukacyjne, wysokość nakładów na formy pomocy materialnej, wysokość udzielonych ulg	Wyrównywanie szans edukacyjnych, wspieranie potrzeb związanych z edukacją, eliminacja „wykluczenia edukacyjnego”
--	--	---	--

REALIZACJA DZIAŁAŃ

Okres realizacji: 2016 r.

1. **Stypendia i zasilki szkolne** – pomoc materialna dla uczniów i ich rodzin:
  - stypendia szkolne - wypłacane co miesiąc, przez okres całego roku, dla rodzin, w których dochód na jednego członka rodziny nie przekraczał 514 zł netto;
  - zasilki szkolne – przyznawane w przypadkach wystąpienia zdarzenia losowego i wypłacane jednorazowo bez względu na dochód rodziny;
  - 2 408 uczniów;
  - 3 470 100,00 zł w tym: 2 776 080,00 zł z dotacji przekazanej przez Wojewodę Zachodniopomorskiego, 694 020,00 zł z budżetu Gminy Miasto Szczecin.
2. **Wyprawka szkolna** – Rządowy program pomocy uczniom;
  - pomoc udzielana w formie dofinansowania zakupu podręczników do kształcenia ogólnego, w tym podręczników do kształcenia specjalnego lub podręczników do kształcenia w zawodach;
  - 406 uczniów;
  - 119 934,92 zł dotacji przekazanej przez Wojewodę Zachodniopomorskiego.
3. **„Narodowy Program Rozwoju Człowieka”** – program wspierania organów prowadzących szkoły oraz biblioteki pedagogiczne w zakresie rozwijania zainteresowań uczniów poprzez promocję i wspieranie czytelnictwa dzieci i młodzieży, w tym zakup nowości wydawniczych:
  - 19 070 uczniów;
  - 573 089,47 zł w tym 458 471,59 z dotacji przekazanej przez Wojewodę Zachodniopomorskiego i 114 617,88 zł z budżetu Gminy Miasto Szczecin.
4. **„Szczecin Przyjazny Rodzinie”** – program wspomaganie rodzin z trójką i więcej dzieci w formie wypożyczania podręczników szkolnych z bibliotek szkolnych (co wpływa na zmniejszenie kosztów wyposażenia ucznia):
  - 349 uczniów;
  - 101 094,74 zł z budżetu Gminy Miasto Szczecin.
5. **„Dotacja celowa na wyposażenie szkół w podręczniki, materiały edukacyjne i materiały ćwiczeniowe”** – pomoc materialna umożliwiająca bezpłatny dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych dostęp do podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych, przeznaczonych do obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego, określonych w ramowych planach nauczania ustalonych dla tych szkół:
  - 25 039 uczniów;

- 2 592 554,75 zł z dotacji przekazanej przez Wojewodę Zachodniopomorskiego.
6. „Miejskie Programy Jakościowe” – wzmocnienie atrakcyjności i podniesienie jakości oferty edukacyjnej szkół i placówek oświatowych poprzez wspieranie zdolności, talentów i zainteresowań dzieci i młodzieży, tworzenie odpowiednich warunków równych szans edukacyjnych umożliwiających indywidualny rozwój intelektualny, emocjonalny i społeczny dzieci i młodzieży o specyficznych potrzebach edukacyjnych, podnoszenie efektywności kształcenia szkoły, a także poszerzenie kompetencji ogólnorozwojowych i zawodowych uczniów szczecińskich szkół zawodowych w oparciu o współpracę z pracodawcami działającymi na terenie Szczecina:
- 41 881 godzin zajęć;
  - 1 902 783,00 zł z budżetu Gminy Miasto Szczecin.

Źródło: materiał opracowany przez Wydział Oświaty Urzędu Miasta Szczecin

5 cel operacyjny
Doradztwo, mediacje i terapie dla rodzin doświadczających trudności

Działania	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki monitoringu	Przewidywane rezultaty
Świadczenie usług w zakresie doradztwa, mediacji i terapii dla rodzin z dziećmi	Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie, organizacje pozarządowe prowadzące powyższe usługi i jednostki je świadczące	Liczba udzielonych porad i innych usług z rozbiciem na kategorie, np. diagnozy pedagogiczne i psychologiczne, porady prawne, mediacje rodzinne, terapie z opisem rodzaju i grupy klientów (małżeństwo, partnerzy, osoba samotna)	Zapobieganie eskalacji problemów i trudności, polubowne rozwiązywanie sporów i konfliktów, psychoedukacja rodziców, ograniczanie liczby spraw do rozstrzygnięcia przez sądy rodzinne, promocja kultury dialogu, uświadamianie toksycznych dla dziecka skutków konfliktów rodzinnych

REALIZACJA DZIAŁAŃ

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie Dział Interwencji Kryzysowej

W 2016 roku w Dziale Interwencji Kryzysowej przyjęto łącznie **1 716** klientów, w tym 1 178 kobiet i 538 mężczyzn.

Kategorie zgłaszanych problemów

Przemoc w rodzinie	osoby zgłaszające	liczba osób
przemoc psychiczna	dzieci i młodzież	71
	dorośli	349
	seniorzy	39
	ogółem	459
przemoc fizyczna	dzieci i młodzież	46
	dorośli	187
	seniorzy	18
	ogółem	251

przemoc ekonomiczna	dzieci i młodzież	3
	dorośli	66
	seniorzy	7
	ogółem	76
przemoc seksualna	dzieci i młodzież	15
	dorośli	21
	seniorzy	0
	ogółem	36
zaniedbanie	dzieci i młodzież	151
	dorośli	28
	seniorzy	18
	ogółem	197
Łącznie		1 019

Rodzaje przemocy poza rodziną	liczba zgłoszeń
napaść	11
gwałt	3
molestowanie seksualne	3
mobbing w pracy	15
mobbing w szkole	1
handel ludźmi	1
Łącznie	34

Uzależnienia i współuzależnienia	liczba zgłoszeń
uzależnienie od alkoholu	279
uzależnienie od narkotyków/leków	66

uzależnienie od hazardu	6
uzależnienie od seksu	4
uzależnienie od komputera/Internetu	9
inne uzależnienia	8
współuzależnienia	106
inne	1
ogółem	479

Problemy socjalne	liczba zgłoszeń
problemy finansowe	102
niezaradność życiowa	104
ubóstwo	9
sprawy mieszkaniowe	56
bezdopnia	65
bezrobocie	36
inne	7
ogółem	379

kryzysy rodzinne	liczba zgłoszeń
kryzysy rozwojowe, normatywne	77
kryzysy wynikające z dysfunkcji rodziny	79
kryzysy losowe	39
konflikty rodzinne	234
rozwód	105
inne	25
ogółem	559

Problemy zdrowotne i emocjonalne	liczba zgłoszeń
choroba psychiczna	58
próby i myśli samobójcze	85
zachowanie agresywne	32
zaburzenia neurotyczne	40
zaburzenia zachowania/osobowości	54
zaburzenia jedzenia	10
depresja	127
inne zaburzenia zdrowia psychicznego	45
nagłe kalectwo	11
choroby nagłe, przewlekłe, śmiertelne	20
niepełnosprawność	61
inne zaburzenia zdrowia psychicznego	25
ogółem	568

kryzysy sytuacyjne	liczba zgłoszeń
zaginięcie osoby	0
konflikt sąsiedzki	29
żałoba	49
inne	14
ogółem	92

katastrofy i wypadki	liczba zgłoszeń
pożar	4
działania po pożarze	9
powódź	1
katastrofy naturalne	0
wypadek komunikacyjny	2
wypadek w pracy	0
katastrofa budowlana	0
obecność przy nagłej śmierci/wypadku innej osoby	2
nagła śmierć członka rodziny	1
inne	0
ogółem	19

pozostałe kategorie zgłaszanych problemów	liczba zgłoszeń
kryzysy partnerskie	183
problemy wychowawcze	200
poszukiwanie informacji	813

Podjęte działania:

W ramach terapii i profilaktyki

Osoby pozbawione naturalnego systemu wsparcia, po przeżyciach szczególnie drastycznych doświadczeń wywołanych krytycznym wydarzeniem, powinny zostać objęte profesjonalną interwencją kryzysową.

Celem pracy psychologicznej wykonywanej na rzecz klientów Sekcji Terapii i Profilaktyki jest odzyskanie przez osobę w kryzysie zdolności samodzielnego radzenia sobie poprzez złagodzenie objawów reakcji kryzysowej, przywrócenie równowagi psychicznej oraz uruchomienie zasobów. Pozwala to zapobiec przejściu kryzysu ostrego w stan chroniczny, który może powodować wiele negatywnych skutków emocjonalnych, zdrowotnych i społecznych.

Działania podjęte przez pracowników Sekcji Terapii i Profilaktyki:

- działania w zakresie pomocy psychologicznej – 4 11 (konsultacje, indywidualna terapia krótkoterminowa, rozmowy wspierające);
- poradnictwo rodzinne – 153 porad;
- działania w zakresie pomocy pedagogicznej – 33 porad;
- udzielenie podstawowych informacji prawnych – 12 udzielonych informacji.

W ramach interwencji kryzysowej

Działania podjęte przez pracowników Sekcji Interwencji Kryzysowej:

- działania w zakresie pomocy psychologicznej (konsultacje, indywidualna terapia krótkoterminowa, rozmowy wspierające, rozmowy motywujące, mediacje, psychoedukacja) – 2 442;
- działania w zakresie pomocy pedagogicznej – 28;
- poradnictwo rodzinne – 103;
- skierowanie do miejsca schronienia – 25;
- interwencja w środowisku – 731;
- udzielanie podstawowych informacji prawnych – 594.

Rodzaje interwencji przeprowadzonych przez pracowników Sekcji Interwencji Kryzysowej:

- socjalne – 235;
- procedura zabezpieczenia dzieci – 78;
- na wnioski policji – 141;
- w godzinach nocnych – 122;
- „Niebieska Karta” – 106;
- inne – 153.

Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin

1. Wspieranie opieki paliatywnej, w tym udzielanie wsparcia psychologicznego oraz psychoterapeutycznego osobom w okresie terminalnym oraz ich rodzinom i dzieciom, przez organizacje pożytku publicznego tj, Zachodniopomorskie Hospicjum dla Dzieci i Dorosłych w Szczecinie oraz Fundację „Dom Hospicyjny - Hospicjum św. Jana Ewangelisty” w Szczecinie.
2. Działania realizowane w ramach zadania publicznego „Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej w wykonywaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w tym rodziny z problemem przemocy”. Zadanie to polegało w szczególności na wspieraniu rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zapewnieniu specjalistycznego poradnictwa, wykonywaniu diagnoz psychofizycznych dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, sporządzaniu pisemnych opinii dotyczących dziecka i rodziny, przeprowadzeniu szkolenia skierowanego do par małżeńskich i partnerskich posiadających dzieci, w szczególności par objętych wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Szczecinie, znajdujących się w sytuacji kryzysowej, tym przed decyzją o rozwodzie, a pragnących uchronić rodzinę przed rozpadem.

W ramach zadania przeprowadzono:

- poradnictwo specjalistyczne, w tym prawne, pedagogiczne, psychologiczne, psychiatryczne, terapeutyczne, specjaliści w zakresie przemocy, doradcy rodzinnego, seksuologa, wenerologa i specjalisty do spraw planowania rodziny oraz poradnictwo duchowe:
  - liczba godzin - 1 527;
  - liczba porad 1 427;
  - liczba osób – 1 061;
- konsultacje i doradztwo terapeutyczne:
  - liczba godzin – 90;
  - liczba porad – 85;
  - liczba osób – 15;
- warsztaty dla par i małżeństwa w kryzysie:
  - liczba godzin – 152;
  - liczba spotkań/warsztatów 85;
  - liczba osób – 46;
- mediacje rodzinne:
  - liczba godzin – 123;
  - liczba porad/spotkań – 77;
  - liczba osób – 118;

- dyżury pierwszego kontaktu:
  - liczba godzin – 716;
  - liczba porad – 578;
  - liczba osób – 578;
- terapie integracji sensorycznej:
  - liczba godzin – 60;
  - liczba zajęć – 60;
  - liczba osób – 3;
- terapie integracji bilatarnej:
  - liczba godzin – 53;
  - liczba zajęć – 53;
  - liczba osób – 27;
- terapie indywidualne i rodzinne:
  - liczba godzin – 511;
  - liczba terapii – 450;
  - liczba osób – 288;
- diagnozy psychofizyczne:
  - liczba godzin – 714;
  - liczba diagnoz – 270;
  - liczba osób – 220;
- grupy wsparcia, w Tm dla samotnych matek:
  - liczba godzin 68;
  - liczba spotkań – 34;
  - liczba osób 79;
- warsztaty dla rodziców dzieci w wieku 0-10 lat:
  - liczba godzin 24;
  - liczba spotkań – 24;
  - liczba osób – 7;
- wspomaganie rozwoju dzieci ze specyficznymi trudnościami w nauce według programu integracji odruchów dr Sally Goddard Blythe (INPP):
  - liczba godzin 75;
  - liczba zajęć- 41;
  - liczba osób 36;

- wsparcie socjalne:
  - liczba godzin 39;
  - liczba spotkań – 42;
  - liczba osób – 56.

Organizatorzy:

- 1) Stowarzyszenie „Zrozumieć”;
- 2) Zachodniopomorska Fundacja Pomocy Rodzinie „Tęcza Serc”;
- 3) Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Archidiecezji szczecińsko-Kamieńskiej;
- 4) Fundacja Kultury, Sportu i Aktywności Lokalnej „Prawobrzeże”;
- 5) Zachodniopomorskie Stowarzyszenie mediatorów;
- 6) Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana”.

Liczba osób, które skorzystały z programu – **81 403**.

Źródło finansowania – budżet Gminy Miasto Szczecin.

Łączny koszt realizacji programu – **251 000,00 zł**.

Źródło: materiał opracowany przez Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin

Placówki oświatowe

Okres realizacji: 2016 r.

1. Działania na rzecz rodziców:

- konsultacje psychologiczne dla rodziców – 1 162;
- konsultacje pedagogiczne dla rodziców – 803;
- spotkania edukacyjne dla rodziców dzieci niepełnosprawnych – 90 uczestników;
- pomoc rodzicom przy gromadzeniu dokumentów, pisaniu wniosków, pism, odwołań, zaświadczeń – 120 porad;
- terapia rodzinna – 50 rodzin;
- nauka języka migowego dla 5 rodziców dzieci niesłyszących;

- wsparcie pedagoga i nauczycieli w zakresie radzenia sobie z trudną psychologicznie sytuacją związaną z ciężką chorobą dziecka – 50 rodzin;
- pomoc psychologiczna w sytuacji traumatycznej (samobójstwo ucznia/kolegi) 28 uczniów i rodziców;
- kierowanie rodziców uczniów do właściwych placówek (poza szkołą) mogących przynieść im pomoc adekwatną do zdiagnozowanego problemu;
- informowanie rodziców o różnych instytucjach świadczących usługi pomocowe;
- pomoc samotnym matkom – kierowanie do instytucji, konsultacje pedagoga, wspieranie w sytuacji trudnych – 25 kobiet;
- wsparcie rodzinom pod nadzorem kuratorskim – 5 rodzin;
- mediacje rodzinne na terenie szkoły/poradni, rodzice-dzieci 28 uczestników, małżeństwa 27 par.

2. Działania na rzecz dzieci/uczniów:

- diagnozy pedagogiczne – ponad 2 300;
- diagnozy psychologiczne – ponad 2 400;
- diagnozy pedagogiczno-psychologiczne – ponad 1 000;
- diagnozy logopedyczne – 2 869;
- terapie logopedyczne – 277;
- porady psychologiczne – ponad 1 400;
- terapie – 660;
- socjoterapie – ponad 900 uczniów;
- doradztwo zawodowe i zajęcia aktywizujące do wyboru kierunku kształcenia – ponad 2 000 uczniów.

Osiągnięte rezultaty:

- korelacja działań wychowawczych w domu i szkole;
- pomoc rodzicom;
- nabycie umiejętności podejmowania trafnych decyzji;
- podejmowanie ról społecznych;
- wyposażenie rodziców, opiekunów prawnych dzieci niepełnosprawnych w wiedzę i umiejętności jak i specjalistyczne kompetencje wychowawcze.

Źródło finansowania:

- w ramach środków własnych jednostki oświaty;
- dofinansowanie z budżetu Wydziału Oświaty Urzędu Miasta Szczecin.

Źródło: materiał opracowany przez Wydział Oświaty Urzędu Miasta Szczecin

Centrum Psychologiczno-Pedagogiczne

Grupy wsparcia dla rodzin z dziećmi z określonymi typami problemów:

- specyficznych trudności w uczeniu się – 1 grupa, 9 osób;
- dojrzałości szkolnej w zakresie spełniania obowiązku szkolnego – 2 grupy, 30 osób;
- zachowań trudnych dzieci upośledzonych umysłowo oraz ze spektrum autyzmu – 1 grupa, 16 osób;
- warsztaty dla nauczycieli pracujących z dziećmi z wadą słuchu w zakresie „**Praktyczna organizacja zajęć rewalidacyjnych dla dzieci z wadą słuchu i niepełnosprawnością sprzężoną**” – 1 grupa, 16 osób;
- wspieranie rozwoju małego dziecka w zakresie metod usprawniających technikę czytania – 2 spotkania, 18 osób;
- przyrodnicze eksperymenty najmłodszych – 2 spotkania, 10 osób.

Zrealizowano ze środków własnych Centrum Psychologiczno-Pedagogicznego.

Źródło: materiał opracowany przez Centrum Psychologiczno-Pedagogiczne w Szczecinie

Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Szczecinie

I. W stronę samodzielności. Prowadzenie grupowych indywidualnych zajęć zwiększających samodzielność osób z upośledzeniem umysłowym

Okres realizacji: 01.06.2016 r. – 30.11.2016 r.

Cel: podniesienie sprawności i samodzielności Dorosłych osób z upośledzeniem umysłowym oraz z niepełnosprawnościami w różnych kręgach społecznych.

Osiągnięte rezultaty: zaplanowane i podjęte w ramach projektu wielospecjalistyczne oddziaływanie bezpośrednio przyczyniły się do wszechstronnego i harmonijnego rozwoju beneficjentów, kompensując i usprawniając zaburzone funkcje rozwojowe, co wpłynęło na podniesienie sprawności i samodzielności osób niepełnosprawnych.

Planowana liczba beneficjentów – **38**.

Liczba beneficjentów. Którzy skorzystali z projektu – **38**.

Źródło finansowania – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego

Całkowity koszt realizacji zadania – **64 999,80 zł.**

II. Integracja przez rekreację i wypoczynek

Wyjazd integracyjny osób z upośledzeniem umysłowym do miejscowości nadmorskiej.

Okres realizacji: 25.04.2016 r. – 29.07.2016 r.

Cel: aktywne spędzenie czasu wolnego, poprzez rehabilitację ruchową, społeczną oraz rekreację.

Osiągnięte rezultaty:

- nabycie przez uczestników umiejętności spędzania czasu wolnego;
- podniesienie sprawności i samodzielności osób niepełnosprawnych.

Planowana liczba beneficjentów – **25.**

Liczba beneficjentów, którzy skorzystali z projektu – **25.**

Źródło finansowania – Urząd Miasta Szczecin.

Całkowity koszt realizacji projektu – **10 000,00 zł.**

III. Ośrodek Oparcia Społecznego

Okres realizacji: 01.01.2016 r. – 31.12.2016 r.

Cel:

- pomoc skierowana do osób z upośledzeniem umysłowym i rodzin;
- pomoc w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych;
- pomoc prawna osobom z upośledzeniem umysłowym i ich rodzinom;
- podnoszenie jakości życia osób z upośledzeniem umysłowym oraz ich rodzin;
- likwidacja barier w komunikowaniu się;
- wspomaganie rodzin w procesie wychowania;

- przeciwdziałanie patologii społecznej;
- usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze poprzez pobyt w chronionym mieszkaniu treningowym.

Osiągnięte rezultaty: wsparcie i pomoc osobom niepełnosprawnym oraz ich rodzinom w założonych celach.

Planowana liczba beneficjentów–**650**.

Liczba beneficjentów, którzy skorzystali z projektu – **450**.

Źródło finansowania – Urząd Miasta Szczecin.

Całkowity koszt realizacji projektu – **45 000,00 zł**.

IV. „Dorosły – samodzielny – niezależny”

Rehabilitacja społeczna mieszkańców mieszkania chronionego osób z głębszą niepełnosprawnością intelektualną.

Okres realizacji: 01.01.2016 r. – 31.12.2016 r.

Cel projektu:

- zwiększenie samodzielności osób niepełnosprawnych;
- nabycie , zwiększenie oraz podtrzymanie umiejętności samodzielnego i niezależnego funkcjonowania w różnych rolach i kręgach społecznych osób z głęboką niepełnosprawnością intelektualną.

Osiągnięte rezultaty:

- nabycie umiejętności samoobsługi w codziennym funkcjonowaniu oraz dbaniu o zdrowie i bezpieczeństwo;
- nabycie umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego;
- nabycie umiejętności funkcjonowania w różnych kręgach społecznych.

Planowana liczba beneficjentów- **15**.

Liczba beneficjentów, którzy wzięli udział w projekcie –**15**.

Źródło finansowania – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Całkowity koszt realizacji projektu – **164 020,00 zł.**

V. Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej

Okres realizacji: 01.01.2016 r. – 31.12.2016 r.

Cel: wspieranie oraz aktywizowanie osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz ich rodzin w życiu codziennym.

Osiągnięte rezultaty:

- nabycie minimalnych umiejętności poprzez: planowanie i wykorzystanie czasu wolnego;
- prowadzenie gospodarstwa domowego;
- radzenie sobie z problemami życia codziennego;
- prawidłowe wchodzenie w relacje społeczne;
- ponoszenie konsekwencji własnych decyzji i działań.

Planowana liczba beneficjentów – **20.**

Liczba beneficjentów, którzy skorzystali z projektu – **20.**

Źródło finansowania – Urząd Miasta Szczecin.

Całkowity koszt realizacji projektu – **28 953,60 zł.**

VI. „Aktywizacja społeczno – kulturalna osób z niepełnosprawnością intelektualną”

Działania muzyczne i artystyczne, w tym nauka repertuaru opartego na utworach europejskiej muzyki klasycznej i współczesnej.

Okres realizacji: 01.04.2016 r. – 31.12.2016 r.

Cel:

- kształtowanie wrażliwości muzycznej;
- rozwijanie kompetencji muzycznych (słuchu, poczucia rytmu i tempa, pamięci);
- doskonalenie poznanych i wykonywanych utworów;

- nauka nowych kompozycji z repertuaru opartego na utworach europejskiej muzyki klasycznej i współczesnej;
- aktywizowanie osób niepełnosprawnych intelektualnie.

Osiągnięte rezultaty:

- nabycie kompetencji muzycznych;
- opanowanie licznych utworów muzyki klasycznej i współczesnej.

Planowana liczba beneficjentów – **25**.

Liczba beneficjentów, którzy skorzystali z projektu – **25**

Źródło finansowania – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Całkowity koszt realizacji projektu – **39 222,00 zł**.

VII. „Wczesna rehabilitacja Dzieci niepełnosprawnych oraz prowadzenie systemu Wsparcia dla ich rodzin”

Okres realizacji: 01.01.2016 r. – 31.12.2016 r.

Cel:

- indywidualne programy zespołu terapeutycznego: psycholog, fizjoterapeuci, pedagodzy, muzykoterapeuta dla każdego dziecka objętego zadaniem;
- konsultacje lekarza rehabilitacji medycznej, lekarza pediatry, lekarza neurologa, rodzice i opiekunowie uzyskali wczesną i fachową wiedzę medyczną odnośnie potencjalnych nieprawidłowości rozwoju ich dzieci;
- poprowadzenie trzech bloków terapeutycznych:
  - „Mama, Tata i Ja”;
  - „Mamo, Tato bądźmy razem”;
  - „Mamo, Tato baw się ze mną”;dostosowanie do poziomu funkcjonowania dzieci z wieloraką niepełnosprawnością, z upośledzeniem umysłowym ze sprzężeniami, z zaburzonym rozwojem psychoruchowym, aktywizowanie wszystkich zmysłów, rozwijanie orientacji schemacie ciała i przestrzeni, wyrabianie koordynacji wzrokowo-ruchowej, zmniejszanie leku, rozwijanie pamięci, wyrabianie poczucia rytmu i orientacji rytmiczno-melodycznej;
- grupowe zajęcia wsparcia dla rodziców/opiekunów dzieci, psycholog edukował i wzmacniał rodziny w ich kompetencji rodzicielskich, w radzeniu sobie ze stresem, poczuciem winy i w zaakceptowaniu tak trudnej sytuacji, jaką jest wychowywanie dziecka niepełnosprawnego, w taki sposób, aby budować pozytywną i realną perspektywę rozwoju dziecka w obszarze kształtowania więzi emocjonalnych w rodzinie i aby rodzina mogła realizować różne cele życiowe,;

- udział rodziców/opiekunów dzieci w spotkaniach integracyjnych organizowanych w ciągu roku na terenie placówki, między innymi cykliczne imprezy integracyjne, Wielkanocne Ozdabianie, Dzień dziecka, Festyn Rodzinny, Bożonarodzeniowe Ozdabianie.

Osiągnięte rezultaty:

- 24 dzieci w wieku do 7 roku życia z wieloraką niepełnosprawnością, z upośledzeniem umysłowym ze sprzężeniami, z zaburzonym rozwojem psychoruchowym oraz ich rodzice/opiekunowie uczestniczyło w realizacji programu, realizacja programu dała rodzicom wiedzę i wsparcie jak stymulować nieharmonijny rozwój poznawczy, emocjonalno-społeczny i ruchowy ich dzieci;
- rodzice/opiekunowie dzieci uzyskali wczesną i fachową wiedzę medyczną odnośnie potencjalnych nieprawidłowości rozwoju ich dzieci;
- działania terapeutyczne polepszyły rozwój dzieci, zwiększyła się umiejętność komunikacyjna dzieci z najbliższym otoczeniem i rodziną;
- poprawa kondycji psychicznej rodziców;
- zwiększenie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych całych rodzin, rozwiązywania problemów wychowawczych;
- poprawa akceptacji niepełnosprawności przez członków rodziny niepełnosprawnego dziecka;
- rodzice/opiekunowie dziecka niepełnosprawnego dowiedzieli się jak umiejętnie radzić sobie z trudnościami wynikającymi z wychowania dziecka z niepełnosprawnością intelektualną, wymienili swoje doświadczenia;
- zwiększenie umiejętności dzieci z niepełnosprawnością wchodzenia w relacje z innymi osobami, zwłaszcza rówieśnikami;
- wśród rodziców/opiekunów znacznie wzrosła sprawność radzenia sobie z przeżywaniem emocji w kontakcie z innymi ludźmi, zwiększyły się kompetencje rodzicielskie, pewność w podejmowaniu słusznych decyzji w wyborze metod i form rehabilitacji i terapii ich dzieci, a tym samym poprawił się stan psychiczny wszystkich członków rodziny.

Liczba planowanych beneficjentów – **20**.

Liczba beneficjentów, którzy skorzystali z programu – **20**.

Źródło finansowania – Urząd Miasta Szczecin.

Całkowity koszt realizacji projektu – **22 985,00 zł**.

Źródło: materiał opracowany przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Szczecinie

Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo „Tęcza”

I. Upowszechnianie Wsparcia dla osób z niepełnosprawnością i ich rodzin poprzez pomoc wolontariuszy i asystentów osób niepełnosprawnych

Okres realizacji: 01.01.2016 r. -31.12.2016 r

Cel:

- bezpośrednie wsparcie osób z niepełnosprawnością poprzez objęcie ich usługami opiekuńczymi, zgodnie z indywidualnym zapotrzebowaniem;
- wsparcie rodzin w opiece nad dzieckiem.

Osiągnięte rezultaty:

- poprawa stanu fizycznego i psychicznego osób objętych wsparciem, które bez tej pomocy nie były w stanie samodzielnie funkcjonować, jak również realizować plany rehabilitacji, uczestniczyć w edukacji i innych zajęciach pozwalających na obcowanie w gronie rówieśników i otoczeniem.

Planowana liczba beneficjentów – **14**

Liczba beneficjentów, którzy skorzystali z projektu – **17**

Źródło finansowania –Urząd Miasta Szczecin.

Całkowity koszt realizacji projektu – **28 716,00 zł.**

II. Rehabilitacja, aktywizacja i wsparcie osób i rodzin z niepełnosprawnością

Okres realizacji: 0.05.2016 r. – 31.12.2016 r.

Cel:

- doświadczenie pozytywnych emocji, w tym sprawienie radości osobom niepełnosprawnym poprzez wyjście naprzeciw ich oczekiwaniom;
- wskazanie aktywnej formy spędzania czasu wolnego;
- pogłębienie więzi rodzinnych poprzez wspólną beztroska zabawę.

Osiągnięte rezultaty:

- zwiększenie aktywności i przyczynienie się do integracji osób niepełnosprawnych;
- poprawa stanu emocjonalnego i samooceny osób niepełnosprawnych;
- zapewnienie ciekawych form spędzania czasu wolnego;
- zagwarantowanie rodzicom/opiekunom atrakcyjnej formy spędzania wspólnego czasu z dzieckiem niepełnosprawnym.

Planowana liczba beneficjentów – **200**.

Liczba beneficjentów, którzy skorzystali z projektu – **256**.

Źródło finansowania – Urząd Miasta Szczecin

Całkowity koszt realizacji projektu – **6 625,00 zł**.

III. Rehabilitacja, aktywizacja i wsparcie osób i rodzin z niepełnosprawnością

Okres realizacji: 01.01.2016 r. – 31.12.2016 r.

Cel:

- Zapewnienie kompleksowego programu opieki na dzieciom niepełnosprawnym do 7 roku życia oraz ich rodzinom

Osiągnięte rezultaty:

- Zapewnienie uczestnikom usprawniania merytorycznego, intelektualnego i psychospołecznego;
- Wsparcie rodziców/opiekunów dziecka.

planowana liczba beneficjentów – **25**.

Liczba beneficjentów, którzy skorzystali z projektu – **44**.

Źródło finansowania – Urząd Miasta Szczecin.

Całkowity koszt realizacji projektu – **103 338,00 zł**.

IV. Rehabilitacja i aktywizacja osób i rodzin z niepełnosprawnością

Okres realizacji: 01.01.2016 r. – 31.12.2016 r.

Cel:

- Prowadzenie działań rehabilitacyjnych tworzących kompleksowy program pomocy osobom niepełnosprawnym: dzieciom powyżej 7 roku życia, Młodzieży oraz dorosłym osobom z niepełnosprawnością.

Osiągnięte rezultaty:

- poprzez udział osób niepełnosprawnych w zajęciach terapeutyczno-rehabilitacyjnych doszło do stabilizacji poziomu funkcjonowania w sferze sprawności fizycznej, intelektualnej i psychicznej oraz zdolności do brania czynnego udziału w życiu społecznym.

Planowana liczba beneficjentów – **25**.

Liczba beneficjentów, którzy wzięli udział w projekcie – **49**.

Źródło finansowania – Urząd Miasta Szczecin.

Całkowity koszt realizacji projektu – **115 380,00 zł**.

V. Rehabilitacja i wsparcie osób i rodzin z niepełnosprawnością

Okres realizacji: 01.04.2016 r. -30.04.2016 r.

Cel:

- Prowadzenie wielospecjalistycznej, kompleksowej, skoordynowanej i ciągłej rehabilitacji osób z niepełnosprawnością

Osiągnięte rezultaty:

- poprawa i stabilizacja funkcjonowania w sferze sprawności fizycznej, intelektualnej i psychicznej;
- poprawa zdolności do brania czynnego udziału w życiu społecznym.

planowana liczba beneficjentów – 90.

Liczba beneficjentów, którzy skorzystali z projektu – 90.

Źródło finansowania – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
Całkowity koszt realizacji projektu – 396 995,42 zł.

VI. Aktywizacja i wsparcie osób i rodzin z niepełnosprawnością

Okres realizacji : 02.06.2016 r.

Cel:

- dobra zabawa, doświadczenie pozytywnych emocji, w tym sprawianie radości poprzez wyjście naprzeciw ich oczekiwaniom;
- wskazanie aktywnej formy spędzania czasu wolnego;
- pogłębianie więzi rodzinnych poprzez wspólną, beztroską zabawę.

Osiągnięte rezultaty:

- aktywizacja społeczna oraz integracja Dzieci i Młodzieży niepełnosprawnej poprzez udział w festynie rodzinnym;
- poprawa samopoczucia osób niepełnosprawnych;
- socjalizacja rodzin osób niepełnosprawnych;
- dostarczenie dzieciom i młodzieży na długo pozostających w pamięci wrażeń i doznań.

Planowana liczba beneficjentów – **200**.

Liczba beneficjentów, którzy skorzystali z projektu – **200**.

Źródło finansowania – Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie – środki PFRON
Całkowity koszt realizacji projektu – **6 350,00 zł**.

VII. Aktywizacja i wsparcie osób i rodzin z niepełnosprawnością

Okres realizacji: 11.12.2016 r.

<p>Cel:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Aktywizacja oraz integracja osób z niepełnosprawnością (Dzieci, młodzież, osoby dorosłe) oraz ich rodzin poprzez wspólny udział w „Mikołaj z Teatrem Lalek Pleciuga”. <p>Osiągnięte rezultaty;</p> <ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie aktywności i przyczynienie się do integracji osób niepełnosprawnych; – poprawa stanu emocjonalnego i samooceny osób niepełnosprawnych; – zapewnienie ciekawych form spędzania czasu, będących oderwaniem od codzienności; – zagwarantowanie rodzicom/opiekunom atrakcyjnej formy spędzania czasu z dzieckiem. <p>Planowana liczba beneficjentów- 18. Liczba osób, które wzięły udział w projekcie – 24.</p> <p>Źródło finansowania: Urząd Miasta Szczecin. Całkowity koszt realizacji projektu – 277 910,00 zł.</p> <p><i>Źródło: materiał opracowany przez Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo „Tęcza”</i></p>

Zachodniopomorska Fundacja Pomocy Rodzinie „TECZA SERC”

PUNKT WSPARCIA RODZINY- *„wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej w wykonywaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, w tym rodziny z problemem przemocy”*
Realizacja projektu – 26.04.2016 r. – 31.12.2016 r.

Cel główny projektu:
Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zagrożonej ograniczeniem lub pozbawieniem praw rodzicielskich i umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej, wspieranie rodzin zastępczych oraz zapewnienie specjalistycznego poradnictwa dla rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, a także dla rodzin doznających przemocy.

Cele szczegółowe:

- wykonywanie na zlecenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Szczecinie dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej diagnoz psychofizycznych i opinii o potrzebie stosowania szczególnych metod wychowawczych, udziału w zajęciach terapeutycznych, rewalidacyjnych, opinii

- o potrzebie ujęcia w planie pomocy dziecku działań na jego rzecz, bądź z udziałem dziecka i opiekunów;
- sporządzanie opinii dotyczących dziecka, jego rodziny i zdiagnozowanych potrzeb;
  - stymulacja rozwoju dzieci przejawiających zaburzenia lub deficyty rozwojowe;
  - opracowanie we współpracy z miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Szczecinie planów pomocy uwzględniających zasoby rodzin;
  - współdziałanie w realizacji i monitorowaniu planu pomocy rodzinie;
  - prowadzenie profesjonalnej pomocy tj. mediacje rodzinne, poradnictwo pedagogiczne w zakresie metod wychowawczych, w zakresie planowania rodziny, pomoc psychologiczna (w tym wydaniem opinii z zaleceniami).

Planowana liczba beneficjentów – 360.

Liczba osób, które skorzystali z realizacji projektu – 422

Całkowity koszt realizacji zadania: **85 976,69 zł.**

Źródło: materiał opracowany przez Zachodniopomorską Fundację Pomocy Rodzinie „TĘCZA SERC”

Stowarzyszenie SOS dla Rodziny

Prowadzenie przez Stowarzyszenie Ośrodka Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przepięstwem współfinansowanego ze środków Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej, w ramach którego Stowarzyszenie udziela pomocy pokrzywdzonym przepięstwem. Bezpłatna pomoc obejmuje: pomoc tłumacza j. obcego, tłumacza j. migowego, pomoc prawną, psychologiczną, psychiatryczną, psychoterapeutyczną, pomoc prawną, mediacje, a także pomoc materialna obejmującą:

- świadczenie zdrowotne
- pokrywanie kosztów związanych z kształceniem w szkołach publicznych/ nauczanie indywidualne
- koszty szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe/egzaminy
- udzielenie schronienia w OPOPP
- udzielenie schronienia / zakwaterowania poza OPOPP
- dopłaty do zobowiązań czynszowych i opłat
- dostosowanie lokalu mieszkalnego
- koszty przejazdów w regulowaniu pkt 1-9
- zakup żywności
- zakup środków czystości i higieny osobistej, odzieży, obuwia, bielizny
- koszty wyjazdu zorganizowanego wyjazdu uprawnionego małoletniego
- koszty wyjazdu osoby uprawnionej wraz z małoletnim, nad którym sprawuje pieczę
- koszty wyjazdu uprawnionego małoletniego wraz z osobą, pod której pieczęą pozostaje.

Osiągnięte rezultaty:

- zapobieganie eskalacji problemów i trudności;
- polubowne rozwiązywanie sporów i konfliktów;
- psychoedukacja rodziców;
- ograniczanie liczby spraw do rozstrzygnięcia przez sądy rodzinne;
- promocja kultury dialogu;
- uświadamianie toksycznych dla rodziców skutków konfliktów rodzinnych.

Planowana liczba beneficjentów – 500 osób z województwa zachodniopomorskiego.

Liczba osób, które skorzystały z projektu – **251**.

Źródło finansowania – Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Pospenitencjarnej

Całkowity koszt realizacja projektu – **840 000,00 zł**.

Źródło: materiał opracowany przez Stowarzyszenie SOS dla Rodziny

Organizacja i inicjowanie grup wsparcia i samopomocowych dla rodzin z dziećmi z określonym typem problemów	Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin, podmioty realizujące programy, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie , placówki oświatowe, instytucje kultury, kluby sportowe, inne podmioty pozarządowe	Liczba funkcjonujących grup wsparcia, liczba rodzaju problemów dla których funkcjonują grupy	Większa aktywność własna osób doświadczających, trudności, promocja samopomocy, dzielenie się satysfakcją z pokonanych trudności, dzielenie się doświadczeniami, wzmocnienie woli i gotowości do otwartego podejścia do problemów i trudności
--	---	--	---

REALIZACJA DZIAŁAŃ

Placówki oświatowe

Okres realizacji: 2016 r.

1. Grupy Wsparcia dla rodziców funkcjonujące przez cały rok:
  - rodzice dzieci przejawiających zaburzenia zachowania z nadpobudliwością, agresją, zagrożonych demoralizacją – 7 grup, ponad 100 osób;
  - rodzice dzieci ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się – 1 grupa, 9 osób;
  - rodzice dzieci niepełnosprawnych – 1 grupa, 16 osób;
  - rodzice dzieci chorych na cukrzycę – 2 grupy, 4 rodziców;
  - w sytuacji kryzysowej – 2 grupy, 44 osoby.
2. Jednorazowe grupy wsparcia:
  - Szkolne rady Rodziców udzielały wsparcia materialnego i rzeczowego rodzinom w trudnej sytuacji życiowej – 140 rodzin;
  - Zorganizowano festyn charytatywny w celu zebrania funduszy na leczenie 1 ucznia.

Osiągnięte rezultaty:

- rodzice zaakceptowali niepełnosprawność/stan zdrowia dziecka;
- rodzice dostrzegli własne błędy w wychowaniu dziecka i rozpoczęli proces zmiany zachowań;
- rodziny uzyskały bezpośrednią pomoc.

Źródło finansowania:

- w ramach środków własnych jednostki oświaty;
- środki pozyskane od Rady Rodziców, sponsorów oraz darczyńców.

Źródło: materiał opracowany przez Wydział Oświaty Urzędu Miasta Szczecin

Centrum Psychologiczno-Pedagogiczne

1. Rodzina w konflikcie około rozwodowym – mediacje rodzinne:
  - 30 spotkań;
  - 2 rodziny.
2. Rozmowy terapeutyczne z rodzicami uczniów szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych:
  - 53 spotkania.

Zrealizowano ze środków własnych Centrum Psychologiczno-pedagogicznego w Szczecinie.

Źródło: materiał opracowany przez Centrum Psychologiczno-Pedagogiczne w Szczecinie

Zachodniopomorska Fundacja Pomocy Rodzinie „Tęcza Serc”.

1. Grupa wsparcia dla rodzin zastępczych w programie: Punkt Wsparcia Rodziny
2. Grupa terapeutyczna dla rodziców wychowujących dzieci z FAS/FASD w programie: Specjalistyczna Poradnia FAS

Źródło: materiał opracowany przez Zachodniopomorską Fundację Pomocy Rodzinie „Tęcza Serc”.

<p>Punkty konsultacyjne dla osób z problemem uzależnień i przemocy w rodzinie</p>	<p>Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Interdyscyplinarny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie</p>	<p>Liczba punktów , rodzaje udzielanych porad i konsultacji, liczba obsługiwanych klientów i ich grup wraz ze skalą ilościową realizacji adekwatną dla rodzaju świadczonych usług</p>	<p>Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych, lepsza znajomość mechanizmów uzależnienia, motywowanie do podjęcia odpowiedniej terapii, abstynencji, informacja o uprawnieniach dla osób poszkodowanych, uświadamianie konsekwencji zaniechań, trafne kierowanie do właściwych instytucji i podmiotów na wczesnym etapie problemu, poprawa dostępności do pomocy prawnej</p>
---	--	---	---

REALIZACJA DZIAŁAŃ

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie

Prowadzenie punktów konsultacyjnych ds. uzależnień i przemocy w rodzinie przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Szczecinie:

- liczba osób korzystających z interdyscyplinarnej pomocy – 1 125;
- liczba udzielonych porad: bezpośrednie – 960, telefoniczne – 165.

Roczny koszt prowadzenia punktu konsultacyjnego w 2015 r. wyniósł – **146 843,09 zł.**

Źródło: materiał opracowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie

W ramach realizacji zadania publicznego pn. *Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej w wykonywaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, w tym rodziny z problemem przemocy* funkcjonowało 5 punktów konsultacyjno-informacyjnych, w tym dla rodzin z problemem przemocy. W ramach prowadzenia otwartej działalności informacyjno-konsultacyjnej organizacje oferowały specjalistyczne poradnictwo m.in. z zakresu prawa, psychologii, pedagogiki,

mediacji, terapii, poradnictwa rodzinnego, w tym specjalisty ds. przemocy w rodzinie. Punkty konsultacyjno-informacyjne prowadziło Zachodniopomorskie Stowarzyszenie Mediatorów, Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zachodniopomorski Oddział Regionalny, Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana”.

Źródło: materiał opracowany przez Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin

6 cel operacyjny **Ograniczanie kierowania dzieci do form pieczy zastępczej i reintegracja rodzin**

Działania	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki monitoringu	Przewidywane rezultaty
Dostosowywanie asystentury rodzinnej do potrzeb rodzin z dziećmi, zgodnie z obowiązującymi standardami	Organizator wsparcia rodziny – Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin	Liczba rodzin objętych asystenturą, w tym na wnioski Sądu, w tym z rodzin, których dzieci przebywają w pieczy zastępczej, liczba asystentów rodziny, liczba zrealizowanych planów pomocy rodzinie, w tym bez pobytu w pieczy zastępczej dziecka, liczba dzieci kierowanych z rodziny naturalnej do opieki zastępczej, liczba dzieci powracających do rodzin naturalnych po okresie pobytu w pieczy zastępczej, koszt sprawowania asystentury, uzyskane wsparcie finansowe na to zadanie, liczba rodzin objętych wsparciem 1 asystenta, liczba procedur i rozwiązań wspierających asystenturę, liczba asystentów objętych wsparciem w zakresie zidentyfikowanych trudności i potrzeb, liczba rodzin objętych pomocą rodzin wspierających, liczba rodzin wspierających	Spadek liczby dzieci kierowanych do pieczy zastępczej, ograniczenie czasu pobytu dzieci w pieczy zastępczej, szczególnie w formach interwencyjnych, przyspieszenie regulowania sytuacji prawnej dziecka objętego pieczą zastępczą, monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej, wzrost motywacji do sprostania obowiązkom rodziców, tworzenie procedur i rozwiązań wspierających asystenturę, identyfikacja trudności i potrzeb asystentów rodziny, upowszechnienie rozwiązania rodzin wspierających

REALIZACJA DZIAŁAŃ

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie w 2016 r. w ramach funkcjonowania Rejonowych Ośrodków Pomocy Rodzinie i Działu Pomocy Osobom Bezdomnym zatrudnił **30** asystentów rodziny (według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r.).

W 2016 r. z usług asystenta rodziny korzystało **508** rodzin, z czego **122** rodziny były zobowiązane przez sąd do pracy z asystentem.

Asystenci rodziny w 2016 r. zakończyli pracę z **223** rodzinami, z tego:

- ze względu na osiągnięcie celów – **64** rodzin;
- ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę – **96** rodzin;
- ze względu na brak efektów – **35** rodzin;
- ze względu na zmianę metody pracy – **48** rodzin.

Koszt zatrudnienia **30** asystentów rodziny (według stanu zatrudnienia na dzień 31 grudnia 2016 r.) wyniósł **1 135 730,04 zł**.

Pieczka zastępcza:

Wykaz placówek i ilość przebywających w nich dzieci (narastająco):

Piecza zastępcza		ROK 2016	
		Liczba rodzin	Liczba dzieci przebywających
rodzinna piecza zastępcza	rodziny spokrewnione	439	532
	rodziny niezawodowe	134	161
	rodziny zawodowe	6	27
	rodziny zawodowe specjalistyczne	3	9
	rodziny zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	14	134
	rodzinne domy dziecka	12	84
	ogółem	608	947
instytucjonalna piecza zastępcza	Centrum Opieki nad Dzieckiem im. Konstantego Maciejewicza ul. Wszystkich Świętych 66 70-953 Szczecin	x	269
	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Towarzystwa Salezjańskiego ul. Ku Słońcu 124	x	15

	71-080 Szczecin		
	placówki opiekuńczo-wychowawcze	x	34
	typu rodzinnego		
	ogółem	x	318
Ogółem ilość dzieci przebywających w pieczy zastępczej		x	1 265
na terenie innych powiatów	rodziny zastępcze	x	143
	placówki opiekuńczo-wychowawcze	x	42
	regionalne placówki opiekuńczo-terapeutycznych	x	10
Ogółem liczba dzieci przebywającej na terenie innych powiatów		x	195
Liczba dzieci pochodzących z innych powiatów w pieczy zastępczej na terenie Szczecina		x	88

Napływ dzieci do pieczy zastępczej w 2016 r.		Liczba dzieci umieszczonych w Szczecinie	Liczba dzieci umieszczonych poza Szczecinem
Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej ogółem, z tego:		175	23
w rodzinnej pieczy	w rodzinie zastępczej spokrewnionej	58	5
	w rodzinie zastępczej niezawodowej	9	8
	w rodzinie zastępczej zawodowej	48	0
	w rodzinnym domu dziecka	2	0
	ogółem	117	13
w instytucjonalnej pieczy		58	10

Odływ dzieci z pieczy zastępczej		Liczba dzieci z terenu Miasta Szczecin	Liczba dzieci z innych powiatów
Liczba dzieci, które odeszły z pieczy zastępczej – ogółem, z czego		162	15
rodzinnej pieczy zastępczej	powrót do rodziny naturalnej	21	4
	przysposobienie	33	1
	usamodzielnienie	42	7
	ogółem	96	12
instytucjonalnej pieczy zastępczej	powrót do rodziny naturalnej	34	1
	przysposobienie	6	0
	usamodzielnienie	26	0
	inne (DPS,ZOL)	0	2
	ogółem	66	3

Koszt zatrudnienia **20** koordynatorów pieczy zastępczej (według stanu zatrudnienia na dzień 31 grudnia 2016 r.) wyniósł **667 144,30 zł**.

Źródło: materiał opracowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie

Praca socjalna, w tym pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, utrzymaniu zatrudnienia i interwencja kryzysowa na rzecz rodzin z dziećmi w kryzysie	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie, Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinie, Północna Izba Gospodarcza w Szczecinie, podmioty realizujące programy integracji społecznej	Liczba osób z dziećmi korzystających z czasowych miejsc pobytu: - w hostelu dla osób doznających przemocy, - w mieszkaniu chronionym, - w innej placówce dla rodziców z dziećmi, np. w schronisku dla osób bezdomnych, domu samotnej matki, - liczba kontraktów socjalnych, - liczba rodzin z dziećmi korzystających z programów łączących integrację zawodową i społeczną realizowanych na zlecenie MOPR, bądź w strukturze MOPR, - liczba prowadzonych procedur Niebieska Karta dla rodzin z	Wspieranie i monitorowanie rodzin z dziećmi zagrożonych umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej, w tym z ograniczeniem władzy rodzicielskiej, motywowanie do ukończenia planów aktywizacji, w tym zawodowej, przełamywanie barier w możliwości poprawnego sprawowania funkcji opiekuńczo-wychowawczej, poprawa sytuacji ekonomicznej
--	---	--	--

	i zawodowej, zapewniające schronienie i prowadzące aktywizację klientów w rozmaitych formach	dziećmi, w tym liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach objętych planami pomocy rodzinie. Liczba osób, które powróciły na rynek pracy, w tym osób kontynuujących pracę	rodziców poprzez powrót na rynek pracy, w przypadku osób bezrobotnych, wspieranie i monitorowanie osób powracających na rynek pracy w celu utrzymania pracy zarobkowej
--	--	--	--

REALIZACJA DZIAŁAŃ

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie

1. Hostel dla Osób Doznających Przemocy w Rodzinie

Przez okres 12 miesięcy od 01.01.2016 r. do 31.12.2016 r. w Hostelu łącznie znalazło schronienie **49** osób, w tym 24 kobiet, 4 mężczyzn i 21 dzieci.

Poniższa tabela przedstawia źródło uzyskania informacji o Hostelu przez osoby doznające przemocy.

W 2016 r. z powodu doznawania przemocy:

- 2 osoby musiały opuścić własne mieszkanie;
- 8 osób opuściło mieszkanie, które było wspólną własnością z partnerem;
- 4 osoby opuściły mieszkanie, które wynajmowały wspólnie z partnerem;
- 2 osoby opuściły mieszkanie, które było wyłączną własnością ich partnera;
- 9 osób opuściło mieszkanie, które należące do członka ich rodziny (rodziców, rodzeństwa);
- 2 osoby zostały skierowane do Hostelu z innego ośrodka na terenie szczecina;
- 1 kobieta była ofiarą handlu ludźmi.

Wszystkie osoby przebywające w Hostelu miały możliwość skorzystania ze wsparcia psychologicznego, spotkań indywidualnych i grupowych w Sekcji Terapii i Profilaktyki Działu Interwencji Kryzysowej.

W celu rozwiązania problemów związanych z występowaniem przemocy w rodzinie w przypadku każdego mieszkańca Hostelu powoływano grupy robocze, których celem było opracowywanie i realizowanie indywidualnego planu pomocy rodzinie, monitorowanie sytuacji rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” oraz dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin dotkniętych przemocą i efektów tych działań.

W 2016 r. Hostel opuściło **24 osób** (20 kobiet i 4 mężczyzn).

Ze wszystkich osób, które opuściły placówkę, **13 osób** wyszło z sytuacji kryzysu i usamodzieliło się w następujący sposób:

- 6 osób wynajęło mieszkanie;
- 2 osoby znalazły schronienie u rodziny;
- 5 osób powróciło do własnego mieszkania, gdyż w wyniku ich działań udało się usunąć z mieszkania sprawcę przemocy.

Natomiast **11 osobom** nie udało się wyjść z sytuacji kryzysu:

- 7 osób wróciło do osoby wskazanej jako sprawca przemocy, tj. partner/mąż/żona/rodzice/syn;
- 2 osoby zostały skierowane do innego ośrodka na terenie Szczecina;
- 1 osoba została umieszczona w szpitalu psychiatrycznym;
- 1 osoba (ofiara handlu ludźmi) została przewieziona do innego ośrodka poza Szczecinem.

Cztery kobiety przyjęte w 2016 roku nadal przebywają w Hostelu, starając się znaleźć wyjście z sytuacji kryzysowej, w której się znalazły.

2. **Mieszkania chronione** – MOPR prowadził 5 mieszkań chronione dla rodzin dotkniętych bezdomnością oraz 1 mieszkanie dla osób znajdujących się w kryzysie:

- liczba miejsc **29**;
- w ciągu roku z mieszkań skorzystało **45 osób**.

W tym jedno mieszkanie dla osób znajdujących się w kryzysie.

3. **Schronisko dla Kobiet i Matek z Dziećmi** prowadzone przez Centrum Socjalne Caritas – liczba miejsc 45.

W 2016 r. pomocy w formie pracy socjalnej udzielono **4 593** rodzinom składającym się z **7 311** osób, z czego **489** rodzin liczących **862** osoby nie korzystało z innych form pomocy.

Pracownik socjalny świadczący osobie lub rodzinie pomoc w formie pracy socjalnej wyposażony został w narzędzie, jakim jest **kontrakt socjalny**.

Kontrakt socjalny jest to pisemna umowa zawarta z osobą ubiegającą się o pomoc, określająca uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny.

Umowa ma na celu określenie sposobu współdziałania w rozwiązywaniu problemów, umożliwienia aktywizacji społeczno-zawodowej, a także przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

W 2016 r. zawarto **582** kontrakty socjalne.

„Niebieskie Karty”

Działania w zakresie przeciwdziałania przemocy rodzinie, realizowane były w oparciu o ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Z dniem 20.07.2015 r. celem usprawnienia i ujednoczenia realizacji zadań w zakresie procedury „Niebieskie Kart” weszło w życie Zarządzenie Nr 32/15 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Szczecinie z dnia 30.06.2015 r. w sprawie zasad realizacji procedury „Niebieskie Kart” w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Szczecinie.

W 2016 r. do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, którego przewodniczącym jest koordynator Działań w Zakresie Przeciwdziałania Przemocy zatrudniony w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Szczecinie, wpłynęło **1 430** „Niebieskich Kart”.

Podmiot zakładający „Niebieskie Karty”	Ilość założonych „Niebieskich Kart”
Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie	89
Policja	1 308
oświata	27
ochrona zdrowia	5
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	1
Łącznie	1 430

Na podstawie założonych „Niebieskich Kart” w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Szczecinie powołano grupy robocze, w skład których wchodził między innymi pracownik socjalny, pedagog oraz przedstawiciele Policji, oświaty, Sądu i służby zdrowia.

W 2016 r. grupy robocze:

- prowadziły **2 116** spraw;

- odbyło się w sumie **2 983** grup roboczych;
- liczba osób objętych grupami roboczymi – **3 944**;
- zamknięte procedury „Niebieskich Kart” – **1 468**.

Źródło: materiał opracowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie

<p>Współdziałanie i współpraca osób i podmiotów na rzecz rodziny w kryzysie</p>	<p>Pracownicy socjalni, asystenci rodziny, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej i inni pracownicy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, rodzinne formy pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego kuratorzy sądowi, Policja, placówki oświatowe, grupy robocze Interdyscyplinarnego Zespołu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie</p>	<p>Liczba opracowanych Procedur współdziałania, liczba opracowanych i zrealizowanych planów pomocy rodzinie, w tym z problemem przemocy, liczba powołanych grup roboczych dla takich rodzin, liczba spotkań tychgrup roboczych.</p>	<p>Poprawa obiegu informacji, lepsze wykorzystanie istniejących instrumentów, większa skuteczność oddziaływania, wyższy stopień przekonania o możliwości skutecznego działania o trwałym efekcie, lepsza świadomość istniejących barier i kierunków zmian we współdziałaniu</p>
---	--	---	---

REALIZACJA DZIAŁAŃ

„Niebieskie Karty”

Działania w tym zakresie realizowane były w oparciu o ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz ustawę z dnia 29 lipca 2005 r.

o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

W 2016 r. do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, którego przewodniczącym jest koordynator Działań w Zakresie Przeciwdziałania Przemocy zatrudniony w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Szczecinie, wpłynęło **1 503** sprawy (liczba wszystkich załączników A procedury „Niebieskie Kart” pierwszych i kolejnych). Natomiast było **1 430** załączników A „Niebieskich Kart”, które wszczywały procedurę.

W 2016 r. do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, którego przewodniczącym jest koordynator Działań w Zakresie Przeciwdziałania Przemocy zatrudniony w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Szczecinie, wpłynęło **1 430** „Niebieskich Kart”.

Podmiot zakładający „Niebieskie Karty”	Ilość założonych „Niebieskich Kart”
Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie	89
Policja	1 308
oświata	27
ochrona zdrowia	5
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	1
Łącznie	1 430

Na podstawie założonych „Niebieskich Kart” w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Szczecinie powołano grupy robocze, w skład których wchodził między innymi pracownik socjalny, pedagog oraz przedstawiciele Policji, oświaty, Sądu i służby zdrowia.

W 2016 r. grupy robocze:

- prowadziły **2 116** spraw;
- odbyło się w sumie **2 983** grup roboczych;
- liczba osób objętych grupami roboczymi – **3 944**;

- zamknięte procedury „Niebieskich Kart” – **1 468**.

Źródło: materiał opracowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie

Stowarzyszenie SOS dla Rodziny

W ramach programu „**Bezpieczne dzieciństwo**” – organizacja warsztatów dla rodziców w szkołach i przedszkolach nt. doświadczania przez dziecko złości.
W ramach programu „Bezpieczne dzieciństwo” – organizacja warsztatów dla rodziców w szkołach o przedszkolach nt. doświadczania przez dziecko złości.
W latach 2014-2016 organizacja i przeprowadzenie szkoleń dla profesjonalistów oraz rodziców dotyczących „**Bez klapsa, czyli jak z miłością i szacunkiem wyznaczać dziecku granice**”.

Okres realizacji: 02.09.2016 r. – 31.12.2016 r.

Planowana liczba beneficjentów:

- 120 zachodniopomorskich interdyscyplinarnych specjalistów;
- 45 rodziców.

Liczba osób, które skorzystały z projektu:

- 91 specjalistów ze Szczecina;
- 45 rodziców.

Źródło finansowania:

- Kuratorium Oświaty w Szczecinie – 52 000,00 zł;
- Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę – 25 880,00 zł;
- Urząd Miasta Szczecin – 400,00 zł.

Całkowity koszt realizacji projektu – 78 280,00 zł.

Źródło: materiał opracowany przez Stowarzyszenie SOS dla Rodziny

7 cel operacyjny
Monitorowanie sytuacji rodzin z dziećmi, promocja i popularyzacja rozwiązań
wspierających prawidłowe funkcjonowanie tych rodzin

Działania	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki monitoringu	Przewidywane rezultaty
Sporządzanie raportów, diagnoz potrzeb i ocen dostępności	Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie, ośrodki badawcze i naukowe, uczelnie, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Szczecinie	Liczba i rodzaj wytworzonych dokumentów i opracowań, liczba rekomendacji dla działań na rzecz rodziny, udział jednostek Miasta w ich opracowaniu	Pełniejszy obraz kondycji szczecińskich rodzin, lepsza świadomość zagrożeń i potrzeb, poziom finansowania zadań uwzględniający zidentyfikowane potrzeby

REALIZACJA DZIAŁAŃ

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie

W roku 2016 sporządzono:

- Ocena zasobów pomocy społecznej za 2015.;
- Miejski Program Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2016-2021;
- Sprawozdania MPiPS;
- sprawozdania z realizacji programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”;
- sprawozdanie z realizacji „Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”;
- sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- udzielanie na bieżąco informacji i sporządzanie jednorazowych sprawozdań.

Źródło: materiał opracowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie

Opracowanie i upowszechnianie informatorów drukowanych i elektronicznych	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie, organizacje pozarządowe	Liczba stron internetowych, Informatorów papierowych i elektronicznych Dedykowanych problematyce wsparcia rodziny, ich rodzaje i potencjalne przeznaczenia dla poszczególnych kategorii odbiorców	Poprawa dostępu do informacji, wcześniejsze korzystanie z instrumentów zaradczych, większa gotowość do korzystania z ofert pomocy i wsparcia, trafniejsze kierowanie osób wymagających wsparcia
--	---	---	---

REALIZACJA DZIAŁAŃ

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie

- 1) ulotki informacyjne „Punkt konsultacyjny”;
- 2) ulotki „Żółta Karta”;
- 3) ulotki „niebieska Karta”;
- 4) z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego – plakaty, zaproszenia, baner;
- 5) z okazji VII Kampanii „Biała Wstążka” – plakaty, kalendarze, butony, naklejki;
- 6) ulotki „Akcja Zima” na 2016/2017 – ulotki, plakaty;
- 7) Kalendarz dla Seniora.

Ponadto na bieżąco prowadzona jest strona internetowa www.mopr.szczecin.pl

Źródło: materiał opracowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie

Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo „Tęcza”

I. Zmiana postaw wobec niepełnosprawności, kształtowanie postaw na sprzyjające integracji społecznej osób z niepełnosprawnością

Okres realizacji: 01.06.2016 r. – 30.11.2016 r.

Cel:

- prowadzenie kampanii – przeciwdziałanie dyskryminacji osób niepełnosprawnych, kampania miała charakter wizerunkowy oraz kulturalno-edukacyjny

Osiągnięte rezultaty:

- zwiększenie wiedzy dotyczącej funkcjonowania osób niepełnosprawnych;
- zapoznanie z podstawowymi zasadami Savoi-vivre;
- przełamywanie lęków związanych z nawiązywaniem z osobami niepełnosprawnymi, pomoc w zrozumieniu intencji oraz uczuć osób niepełnosprawnych;
- poprawa funkcjonującego w społeczeństwie wizerunku osoby niepełnosprawnej.

Planowana liczba odbiorców – **100 000**.

Rzeczywista liczba odbiorców – **100 000**.

Źródło finansowania –Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego

Całkowity koszt realizacji projektu – **110 000,00zł**.

II. Poprawa dostępu i rozszerzenie zakresu informacji dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin

Okres realizacji: 01.06.2016 r. – 30.11.2016 r.

Cel:

- zwiększenie u rodziców poziomu wiedzy niezbędnej w procesie wychowania, rehabilitacji i kształcenia dziecka z niepełnosprawnością poprzez dostęp do zbioru informacji, porad i wskazówek zamieszczonych w wydanej publikacji.

Osiągnięte rezultaty:

- opracowano i wydrukowano poradnik zawierający podstawowe informacje dot. wychowania, rehabilitacji i edukacji dziecka z niepełnosprawnością;
- kolportaż poradników (jednostki samorządu terytorialnego w zakresie pomocy społecznej, organy administracji publicznej, organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych, placówki specjalistyczne niosące pomoc osobom z niepełnosprawnością).

Przewidywana liczba wydanych egzemplarzy – 8 000.

Wydano egzemplarzy – 8 000.

Źródło finansowania – Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego

Całkowity koszt realizacji projektu – 28 087,25 zł.

Źródło: materiał opracowany przez Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo „Tęcza”

Zachodniopomorska Fundacja Pomocy Rodzinie „TECZA SERC”

Wszelkie informacje są dostępne na stronie internetowej.

Źródło: materiał opracowany przez Zachodniopomorską Fundację Pomocy Rodzinie „TECZA SERC”

Stowarzyszenie SOS dla Rodziny

Koordinacja Tygodnia Pomocy Pokrzywdzonym Przesłpstwem na terenie województwa zachodniopomorskiego, promocja działań prowadzonych przez Stowarzyszenie w mediach, m.in. udział w Kronice Szczecińskiej w ramach promocji Tygodnia Pomocy, czy w Radiu Szczecin (tematem spotkania była Kompensata). W ramach programu „Bezpieczne dzieciństwo” – organizacja warsztatów dla rodziców w szkołach i przedszkolach nt. doświadczania przez dziecko złości.

Okres realizacji: 22.02.2016 r. – 27.02.2016 r.

Źródło finansowania – Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Pospenitencjarnej – 840 000, zł.

Całkowity koszt realizacji zadania – 840 000,00 zł.

Źródło: materiał opracowany przez Stowarzyszenie SOS dla Rodziny

Szkolenia i konferencje	Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – jako podmioty inicjujące i zlecające, realizatorzy szkoleń	liczba konferencji i szkoleń dla podmiotów i osób działających na rzecz rodziny, liczba i kategoria uczestników szkoleń konferencji	Wzrost kwalifikacji umiejętności kompetencji realizatorów, większa skłonność do współpracy i współdziałania, lepsza znajomość działania między sektorami i instytucjami, lepsza
-------------------------	---	--	--

			implementacja Skutecznych rozwiązań , lepsza identyfikacja trudności i barier
--	--	--	---

REALIZACJA DZIAŁAŃ

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie

Kampania społeczna „Biała wstążka”

W 2016 r. VII Kampania „Biała Wstążka” odbyła się pod hasłem:

„Gen przemocy”

- kampania odbyła się w dniach od 25 listopada do 6 grudnia;
- inauguracja Kampanii miała miejsce w dniu 24 listopada konferencją skierowaną do przedstawicieli placówek ochrony zdrowia, oświaty, wymiaru sprawiedliwości, kurateli sądowych, policji, prokuratury oraz osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy – w konferencji udział wzięło 183 osób;
- 29 listopada w kinie Pionier 1907 dla uczniów szczecińskich szkół ponadgimnazjalnych odbyła się projekcja filmu „Mustang” w reżyserii Deniz Gamze, po projekcji odbyła się dyskusja uczniów z ekspertami na temat przeciwdziałania zjawisku przemocy, uczestniczyło 82 osób;
- w czasie trwania Kampanii wprowadzono dodatkowe dyżury prawników, terapeutów, psychologów, policjantów, kuratorów sądowych, pracowników socjalnych w Punkcie Konsultacyjnym ds. Uzależnień i Przemocy w Rodzinie przy al. Papieża Jana Pawła II 42 i w filiach terenowych;
- patronat honorowy nad kampanią objął Prezydent Miasta Szczecin;
- patronat medialny objęli: TVP Szczecin, Kurier Szczeciński, Radio Plus;
- partnerami kampanii byli: Komenda Miejska Policji w Szczecinie, Azoty Arena, , kino „Pionier 1907”, 13MUZ.

W 2016 r. przygotowano szkolenia, organizowano doszkalać pracowników ośrodka i innych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej i organizacji pozarządowych. Odbyło się 72 formy doszkalać, w których uczestniczyło łącznie **1 115** osób w tym:

- zewnętrzne szkolenia, konferencje: **64 form / 495 uczestników**;
- wewnętrzne szkolenia, konferencje: **8 form / 620 uczestników**, w tym 439 pracowników MOPR w Szczecinie oraz 181 przedstawicieli innych jednostek.

Źródło: materiał opracowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie

<p>Honorowanie i popularyzowanie rozwiązań i praktyk przyjaznych rodzinie</p>	<p>Prezydent Miasta, Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Szczecinie, Wydział Spraw Społecznych Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie, Kancelaria Prezydenta RP – jako adresaci wniosków o honorowanie i wyróżnianie rozwiązań na rzecz rodziny.</p>	<p>Liczba wydarzeń promocyjnych, w tym patronatów i mecenatów, przyznanych i otrzymanych nagród i wyróżnień</p>	<p>Wzrost świadomości, ugruntowanie postaw i przekonań , Popularyzacja skutecznych rozwiązań</p>
---	---	---	--

REALIZACJA DZIAŁAŃ

Popularyzacja działań na rzecz rodziny, w tym poprzez przyznawanie Honorowych Patronatów Prezydenta Miasta Szczecin i Mecenatów Miasta Szczecin oraz przyznawanych i otrzymanych nagród:

1. Działania w zakresie promocji programu Szczecin Przyjazny Rodzinie - były realizowane przez szczecińską Agencję Artystyczną. Całoroczne działania skupiały się wokół największych wydarzeń w naszym, w tym „Dni Morza”, „Urodziny Szczecina”, Weekend Wojskowy”, cykl sobotnich spotkań „Różanka dzieciom”.
Zakończeniem letnich działań promocyjnych był festyn Szczecin Przyjazny Rodzinie zorganizowany w Ogrodzie Różanym.
Ponadto w celu upowszechnienia informacji nt. działań wspierających rodziny, w których rodzice mają na utrzymaniu co najmniej dwoje dzieci prowadzono kampanię informacyjno-promocyjną na stronie Internetowej Programu oraz dystrybucję materiałów, w tym informatorów, plakatów i ulotek.
2. Przyznano patronaty Honorowe Prezydenta Miasta Szczecin oraz Mecenaty Miasta szczecin 10 inicjatywom wspierającym funkcjonowanie rodzin, w tym rodzin z dziećmi.
3. Decyzją Kapituły 7 Partnerów programu „Szczecin Przyjazny Rodzinie” otrzymało certyfikat **Miejsce Przyjazne Rodzinie**.

Źródło: materiał opracowany przez Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin